ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

QISHLO'Q HAYO'TI

1996 йил 23 февраль
ЖУМА
№ 15 (5.687)
сотувда эркин нархда

ТАЪСИСЧИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Қ.Х. 1996. 23-фев. №15.

БАҲОР НАФАСИ

Қишнинг совуқ-қировли кунлари аста-секин чекиниб, баҳор яқинлашмоқда. Табиат гўзалликка қучоқ очаяпти. Юртимизнинг беназир айёми — Наврўзимиз тантаналарига ҳам саноқли ҳафталар қолди. Мустақил Ўзбекистонимизнинг бешинчи баҳори остона ҳатлаб турибди. Иншоолло, деҳқон элининг баҳорий кайфияти ҳар қачонгидан чандон ва чандон зиёда бўлғай. Шундай дейишимизнинг боиси — дала юмушлари аллақачон қизигандан- қизиб кетди. Хусусан, қиш фаслида ҳам устахоналарда техника воситаларини таъмирлаш ишлари маромида давом этди. Механизатору чилангар ҳамкору ҳамнафас, бир-бирларига камарбаста бўлишди. Улар техникаси соэнинг ишлари аъло бўлишини тажрибаларда синаб кўрган ҳолда иш юритишди. «Ҳаракатда — баракат», дейди халқимиз. Демакки, натижалар ҳам шунга яраша.

Серқуёш республикамиз жанубидаги Бухоро вилоятига баҳор бошқа вилоятларга қараганда бирмунча эрта келади. Шундан келиб чиқиб, айтадиган бўлсак — экиш-тикиш ишлари ҳам барвақт бошланади. Халқимизнинг яна бир ажойиб мақоли бор: « Вақтинг кетди — нақдинг кетди.. .» Нақд имкониятларни қўлдан бой бериш эса, ўз-ўзидан аёнки, кони зарар. Шундай экан, барака йилида фақат астойдил тер тўккан жамоалар ютуқларга ютуқ қўшади. Аниқроғи, хирмонига барака киради. Ўшанда — халқимиз ибораси билан айтганда «қозон ҳам, чўмич ҳам мой», яъни рўзғоримиз обод бўлади.

Бундай меҳнат кўтаринкилигини ва деҳқонларимизнинг устивор кайфиятини кўрмоқчи ва уларнинг қувончларига шерик бўлай десангиз, Коғон туманидаги «Бухоро» жамоа хўжалигига ташриф буюринг. Бу ерда кузнинг залворли ва чўнг хирмонига ҳозирдан, йўқ, йўқ, балки бултурги ҳосил йиғиб-териб олинган палладан пухта замин яратилмоқда.

Биз хўжаликнинг марказий таъмирлаш устахонасида, далаларда ва дуркун-дуркун дарахт новдалари куртак ота бошлаган боғу роғларда бўлиб, юқоридаги фикримизга тўла ишонч ҳосил қилдик. Меҳнатга ва унинг пировард натижасига ишончи баланд фидойилар ҳузурида бир пас гурунглашдик.

Дарвоқе, устахонада иш қизғин. Ўз касбининг моҳир устаси, қўли гул чилангар Ҳалим Полвонов билан шу ерда танишдик. Ҳамкасблари Ҳалимжонни ғоят эҳтиром ва устоз қаторида бизга таништиришди, номини ҳурмат туйғуси билан такрор ва такрор тилга олишди. Инчунун, у нафақат ўз касбининг устаси, балки ихтирочи, ижодкор сифатида ҳам кўпчиликнинг ҳурматига сазовор. Жумладан, ёнилғи-мойлаш материалларини тежайдиган мосламалар ясашда техника пири — Ҳалим Полвоновнинг хизмати ва изланувчанлиги алоҳида таҳсинга лойиқ. Бугунги бозор иқтисодиёти шароитида ҳамма нарсада тежамкорликка эришиш, техника ва техника воситаларини авайлаб-асраш— ғоят муҳим, қолаверса, айни замоннинг талабларига ҳам мосдир.

Ҳалимжонга ўхшаш техника тилини беш қўлдай биладиган ва ҳамиша нонини самарали меҳнати билан ҳалоллаб келаётган азаматлар хўжаликда талайгина. Ғайбулла Очилов, Жўрақул Қличев, Наим Полвонов, Равшан Шодиев ва бошқа кўплаб техника жиловкорлари кўкламги экиш мавсумига тайёргарликни кучайтиришда ва бошқа хайрли ишларида пешқадамлар сафида боришаяпти. Уларнинг ғайрат-шижоати туфайли шу кунгача 30 та чопиқ, 15 та ҳайдов трактори, 350 та борона, 11 та сеялка, 15 та чизель ва 3 та дон ўриш комбайни сифатли таъмирлашдан чиқарилиб, тайёргарлик чизиғига келтириб қўйилди. Бу билан ишлар ҳали ниҳоясига етгани йўқ. Чунки устахона — бу қайноқ нуқта. Йилнинг тўрт фаслида ҳам шу даргоҳда иш тўхтамайди. Ахир, дарёнинг дарёлиги шундаки, оқишдан тўхтаса унинг ўзани таптақир қуруқликка айланади. Манзил унут бўлади. Устахона ҳам худди шундай — дарёга ўхшайди. Бу ерда ҳаракат, интилиш, изланиш бисёр. Ўзига хос оқим шиддатда давом этади.

— Биз ўтган қишлоқ хўжалик йилини барча соҳаларда муваффақиятли якунлашга эришган эдик. Иншоолло бу йил ҳам эзгу мақсадлар йўлида астойдил тер тўкаяпмиз, — деди биз билан мулоқотда хўжалик бошқаруви раиси Раҳмон Ашуров. — Деҳқонларимизнинг шашти ҳам, ҳиммати ҳам баланд.

Бизни бир нарса ғоят қувонтиради. Бу йил давлат буюртмаси ғалла ва пахта бўйича манфаатли миқдорида белгиланиши, табиийки, кайфиятимизга янада кайфият қўшди. Аъзоларимиз манфаатдорликни кўзда тутган ҳолда виждонан меҳнат қилишяпти. Меҳнатнинг тўкин дастурхонига янада барака қўшилса — қандай яхши!

Алқисса, биз хўжалик меҳнат аҳлининг фаолиятига ҳозирча мухтасаргина ўрин ажратдик. Мақоламизга нуқта қўйишдан олдин шуни айтиб қўйиш жоизки, насиб этса, хўжалик миришкорлари билан ҳали кўп бор учрашамиз, меҳнат шижоатини, ютуқларини батафсил қаламга оламиз. Ҳа айтганча Коғондаги мазкур хўжаликдан бизга сим қоқишди. Хўжаликда ариқ-зовурларни тартибга келтириш ишлари куни кеча ниҳоясига етказилибди. Маҳаллий ўғит жамғариш қизғин давом этмоқда. Демак, «Бухоро» ликлар баҳорга пешвоз чиқишаяпти...

Эркин ТЎЛАГАНОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1.Марказий устахона мудири Наби Ҳамидов (ўртада) механизаторлар — Ғайбулла Очилов ва Жўрақул Қличевлар билан ўзаро мулоқотда. Суҳбат мавзуси аён — кўклам яқин, ишимиз шунга яраша режали ва унумли бўлсин!

2. Биз юқорида номини алоҳида ҳурмат билан тилга олганимиз — моҳир чилангар Ҳалим Полвонов шу киши бўладилар....

3. Турналардай саф тортган бу техника воситалари — баҳорги юмушларга ана шундай шай.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ
олган суратлар.

САХОВАТПЕША МУЛКДОРЛАР

Бувайда туман ҳокимлиги деҳқон (фермер) хўжаликлари ва кичик хусусий корхоналар фаолиятининг самарадорлигини оширишга, улар учун зарур шарт-шароит яратишга катта эътибор бермоқда. Фермерларга ўтган йили 1036 гектар ер, керакли техника воситалари, бинолар ажратиб берилди. Зарур бўлган кичик корхоналарга кредитлар ажратилди. Натижада туманда мулкдорлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Ҳозир 300 дан ортиқ хусусий корхоналар, 50 та деҳқон (фермер) хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда. Улар уддабуронлик, тадбиркорлик билан иш юритиб, эл дастурхонини турли ноз-неъматларга тўлдиришга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Мулкдорлар орасида ўзларининг ибратли ва хайр-саховатли ишлари билан халққа танилганлари талайгина. Туман маркази аҳолисига ўн хил турдаги савдо ва маиший хизмат кўрсатаётган «Наргиз» фирмаси бу борада кўпгина ишларни қилаётир. Жамоа олаётган даромадидан 2-ўрта мактабнинг бошланғич синф ўқувчиларини бепул овқатлантирмоқда ҳамда ўқитувчи Холидахон Боқиевага 1,5 ставка даражасида маош учун маблағ ажратмоқда. Мактаб жамоаси, ота-оналар фирманинг бу ишидан миннатдор бўлишмоқда. Фирма бошлиғи Мухтор Норқўзиевнинг таъкидлашича, улар бундай саховатли ишларни янада кенгайтириш ниятида.

Тадбиркорлар орасида ҳам ишни яхши йўлга қўйган, самарадорликка эришаётганлар кўп. Алиқулов номли жамоа хўжалигида Мамадали Турдалиев «Беҳзод» чорвачилик фермасини ташкил этганида атиги 8 бош қорамоли бор эди, холос. Мулкчилик шакли қўл келди. Турдалиев бир неча йил давомида тузилган шартномаларни тўла-тўкис бажариш билан бирга моллар зотини яхшилашга, бош сонларини кўпайтиришга муваффақ бўлди. 1995 йили қорамоллар бош сони 50 бошга кўпайди. Қора-ола эстон сигирлари соғиш учун парваришланаяпти. 20 бош қўй, 3 бош от бўрдоқига боқилмоқда. Давлатга 25 тонна сут, 2 тонна гўшт сотилди. Фермер йилни 150 минг сўм соф фойда билан якунлади. Жамоада 5 киши меҳнат қилади. Ҳаммаси ўзининг оила аъзолари. Ўтган йили ҳар бир киши 30.000 сўмдан даромад олди. Фермер хўжалигига 11 гектар ер ажратилган. Ундан оқилона фойдаланилмоқда. Масалан, ўтган йили 18 тонна буғдой, 25 тонна сомон, такрорий экиндан 150 тонна силос жамғарилди

— Етиштирилган ем-хашакни даромадга қўшсак, — дейди М. Турдалиев, — фойда 267 минг сўмни ташкил этади. Етиштирилган буғдойнинг бир қисми сотилиб, молларга кунжара, кепак, арпа олинди. Жорий йил ҳосилига ҳам пухта замин яратилган. 11 гектар ернинг 9 гектарига кузги буғдой сепилди. Буғдойни эрта йиғиштириб олиб ўрнига маккажўхори экамиз. 2 гектар ерда эса ширали озуқа етиштирилади.

Бу йил давлатга 25 тонна сут, 2 тонна гўшт етиштириш тўғрисида шартнома имзоланди. Ҳозиргача 4 тонна сут етказиб берилди. Фермер Янгиқадам қишлоғида 60 бош қорамолга мўлжалланган молхона қурди.

Халқимиз бордан юқар, болдан томар, деб бежиз айтмаган. Мулкдор бойиган сари даромаднинг бир қисмини маҳалладошларига хайр-эҳсон қилмоқда. Янги йил арафасида моддий жиҳатдан қийналганларга 20 қоп ун сотиб олиб берди, 2 бош қорамолни сўйиб бепул тарқатди. Фермер хўжалиги ўз ҳисобидан Қ. Деҳқонов номли 11-ўрта мактаб аълочи ўқувчиларига 500 сўмдан стипендия бермоқда. Ўқув йили давомида аълочи ўқувчилар 6000 сўм моддий ёрдам оладилар. Ҳамқишлоқлари Турдалиевни саховатпеша фермер деб атамоқдалар.

Раҳим МЕЛИБОЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ДАЛА ФАЙЗИ

Боболеҳқон таъбирича, кузда чуқур шудгорланган, қиш чилласида оби-ҳаётга қонган ерлар кўп унум беради. Буни яхши англаган Фарғона туманидаги Бобур номли жамоа хўжалиги аъзолари кузги-қишки юмушларни ўз вақтида ўтказишди. Замин чуқур шудгорланди. Яхоб сувига қондирилди. Ариқ ва зовурлар тозаланиб, суғориш ишларига тахт қилинди.

— Айни пайтда далага маҳаллий ўғит чиқариш қизғин, — дейди хўжалик раҳбари Аловиддин Сатторов. — Мавжуд техниканинг барчаси созланиб иш чизиғига қўйилган. Бултур ғалладан, пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштирилди. Хўжалик даромади ортди. Аъзоларнинг турмуши яхшиланиб бормоқда. Барча экин майдонлари ижарачиларга бўлиб берилган.

Кўклам нафаси уфуриб турибди. Унинг файзи-тароватини бободеҳқон чуқур ҳис қилади. Даласини баҳор оғушига тайёрлаётган Рўзихон Қўчқорова, Ғазинахон Ҳошимова каби ижарачи миришкорлар барака уруғини саховатли ер бағрига қадаш тараддудида. Шунингдек, хўжаликда боғ ва токзорларда дарахтларга шакл бериш ишлари ҳам сифатли олиб борилмоқда.

ТАЪМИРЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Боёвут туманидаги «Деҳқонобод» жамоа хўжалиги миришкорлари 1995 йилда тармоқнинг барча соҳаларида белгиланган режани уддалашди. Қишки дала юмушларини ўз вақтида, сифатли ўтказаётган хўжалик аъзолари бу йил ҳам пахта ва ғалладан мўл ҳосил етиштириш иштиёқида кўтаринки руҳда меҳнат қилишяпти.

Айниқса, хўжалик устахонасида иш қизғин. Тракторлар, комбайн ва бошқа агрегатлар сифатли созланмоқда. Айрим эскирган қисмлар янгисига алмаштириляпти.

— Асосий иш техника зиммасида бўлгач, улар ўз вақтида шай қилиб қўйилмаса, кузда ер чизиб қолиш мумкин, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Неъматжон Умрқулов.

Шу кунгача 6 та экиш агрегати, 3 та трактор, 4 та ҳайдов трактори, 9 та мола, 32 та борона созланди. Тракторларга янги аккумуляторлар ўрнатилди. Шунингдек, 2 та комбайн, терим машинаси ва кўрак чувиш агрегатлари таъмирланиб, ишга тахт қилинди.

Энг муҳими, агрегатларни механик-ҳайдовчилар ва тракторчилар ўзлари таъмирлашмоқда. Бунда кўп йиллик меҳнат тажрибасига эга бўлган Х. Ражабов, М. Юсупов, Ш. Раҳмонбердиев, М. Камолов каби таъмирчи-чилангарлар ғайрат билан ишлаб ёшларга ўрнак бўлишаяпти.

Р. АКБАРАЛИЕВ.

ЧИГИТНИ ЭКИШГА ТАЙЁРЛАШ

Ғўзанинг ўсиши ва ривожланиши, барвақт пишиб етилиши, сув ва озуқа тартиботи билан бир қаторда уруғлик чигитнинг сифатли бўлишига ҳам боғлиқ. Аъло сифатли уруғлик тайёрлашда экиш олдидан чигитни касаллик ва зараркунандалардан ҳимоя қилиш мақсадида уни дорилаш, уруғликни сақлаш қоидаларига катта эътибор берилиши ниҳоятда муҳимдир.

Маълумки, уруғлик тайёрлашда асосан тукли, шунингдек, механик ёки кимёвий йўллар билан туксизлантирилган чигитлардан фойдаланилади. Республикамизда давлат стандартига биноан уруғлик чигит хоҳ тукли, хоҳ туксизлантирилган бўлсин, белгиланган уруғлик сифати талабига жавоб бериши шартдир. Акс ҳолда, уруғлик экишга нолойиқ ҳисобланади. Бунинг учун тукли ва туксиз уруғлик чигит тўла етилган бўлиши, биринчи галда унинг униб чиқиш қуввати ва унувчанлиги юқори бўлиши муҳим.

Одатда чигит унувчанлиги жиҳатидан тоифага ажратилади. Биринчи тоифада уруғлик унувчанлиги 95 фоиздан кам бўлмаслиги, иккинчисида 90-94 фоизда, учинчи тоифада эса 85-89 фоиз унувчанликка эга бўлгани маъқул. Зеро, уруғлик чигитнинг униб чиқиш қуввати ва унувчанлиги қанча юқори бўлса, ниҳоллар дуркинлиги ва гектарда кўзланган кўчат қалинлигига эришилади. Бу эса ўсимликларнинг мавсум давомида яхши ривожланишига олиб келади.

Ҳозирги вақтда уруғлик учун туксизлантирилган чигитга нисбатан ўзининг физикавий-механикавий хусусиятлари билан кескин фарқ қиладиган тукли чигитлардан кўпроқ фойдаланилмоқда. Тукли чигитларнинг оғирлиги нисбатан юқори бўлиб, уларни экиш меъёри гектар ҳисобига сезиларли даражада кўп. Шу жумладан, униб чиқишда ҳам катта миқдордаги ҳароратни талаб этади. Туксизлантирилган чигит эса ҳажм оғирлиги енгил, экиш меъёри тукли чигитларга нисбатан 2-4 баравар оз, ҳароратни камроқ талаб этади, шунингдек, тупроқ муҳитидан таъсирланиши осон бўлиб, тезда намликни ўзига сингдиради.

Бундай уруғлик чигитларнинг асосий фарқи шундаки, туксизлантирилган чигит қуруқ ҳолатда, тукли чигит эса намлаб экилади, туксизлантирилган чигит тукли чигитга нисбатан сочилувчан бўлади.

Шунга қарамасдан, тукли чигит туксизлантирилган чигитга нисбатан кўпроқ ишлатилади, фақаттина тукли чигитлардан фойдаланиш ўзини ҳар доим ҳам оқлавермайди, баъзан гектарига 150 килограммгача, қайта экишга мажбур бўлинган вазиятларда эса, ҳатто 200-250 килограмм ва ундан ортиқ миқдорда сарф бўлиши мумкин. Шунинг учун уруғликни бундай йўсинда ортиқча сарфлаш мақсадга мувофиқ эмас. Тукли чигитни экиш меъёри гектарига 60 килограмм қилиб аниқ уялаб экишга ўтилса, тўғриро қ бўларди. Тежаб қолинган чигитнинг маълум қисми эса кунжара, турли хил ем, момиқ, ўсимлик мойи ва бошқа маҳсулотлари ишлаб чиқаришга сарфланса кўнгилдаги иш бўларди.

Яна бир жиҳати, уруғлик чигит экишдан олдин 20-30 сантиметр қалинликда ва 1,0-1,5 метр кенгликда ёйилади. Уюм қилинган уруғлик ҳажми кунлик экиш эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда бўлади. Уруғлик намлангунча ҳар 3-4 соат орасида сув сепилади. Намланган уруғлик 7 сантиметр баландликкача бўлган уюмларга тўпланади. Уруғлик охирги маротаба намланилгандан сўнг бир уюмга тўпланади, сўнгра янада яхшироқ намиқиши учун

Мутахассис минбари

устига ҳўлланган қоплар тўшалади. Мабодо, ҳароратнинг юқори даражада бўлиши таъминланса, уруғликни намлаш муддатини 16-20 соатгача ҳам чўзиш мумкин. Агарда бирор сабабларга кўра, намланган уруғликни экиш тўхтаб қолса, униб–кетмаслик учун шамоллатилади.

Экиш мавсумини ўтказиш илмий тавсиялар асосида тўғри ташкил этилган бўлиши катта аҳамият касб этади. Экиш бошланишидан 10-15 кун аввал барча тайёргарлик ишларини тугатиш мақсадга мувофиқ.

Пахтачиликдаги илмий ва амалий натижалардан шу нарса маълумки, экиш чоғидаги шошма-шошарлик ёки экиш муддатини ўтказиб юбориш нохуш оқибатларга олиб келиши мумкин. Маълумки, уруғликнинг униши тупроқдаги намлик ва ҳаво миқдори 10 даражадан ортгандан сўнг бошланади. Ҳарорат қанчалик юқори бўлса, шунда уруғнинг униб чиқиши тезлашади. Экишдан 10-15 кун олдин ҳароратнинг кўтарилиши уруғлик униб чиқиши учун қулай. 15 кундан кўп бўлса, ўртача ҳолатдаги қулайлик бўлади. Мабодо, 25 кундан сўнг бошланса, умуман ноқулай бўлган вазият вужудга келиши мумкин.

Шунинг учун иқлим шароитлари турлича бўлган туманларда чигит экиш муддатлари қуйидагича: Сирдарё, Наманган, Андижон, Бухоро, Навоий вилоятлари, Сурхондарё вилоятининг шимолий туманлари учун 1апрелдан 15 апрелгача, Тошкент, Фарғона, Самарқанд вилоятлари ва Андижон вилоятининг айрим туманлари учун 5 апрелдан 15 апрелгача; Жиззах вилоятида 5 апрелдан 20 апрелгача, Сурхондарё, Қашқадарё вилоятларида 25 мартдан 15 апрелгача, Хоразм вилоятида 10 апрелдан 25 апрелгача; Қорақалпоғистоннинг жанубий туманларида 10 апрелдан 25 апрелгача, шимолий туманлари учун эса 15 апрелдан 30 апрелгачадир.

Юқорида кўрсатилган муддатлар тахминий олинган бўлиб, 3-5 кунга, у ёки бу томонга ўзгариши мумкин. Ер ости сувлари сатҳи яқин тупроқларда бир оз кечки муддатларда, яъни бундай тупроқлар секин-асталик билан қизийди. Шунинг учун ҳар бир хўжаликда тупроқ шароитини ҳисобга олган ҳолда экишнинг ўрта режасини тайёрлаш қўл келади.

Экиш мавсуми тугагач, пахтакорлар олдида турган дастлабки вазифалардан бири соғлом ва тўла миқдордаги ниҳолларни ундириб олишдир. Чигит экилган майдонларни тўхтовсиз назорат қилиб туриш, агарда чигит униши бирор сабаб билан секинлашса, дарҳол уни бартараф этиш йўлларини қидириш керак.

Баъзи ҳолларда, масалан, кучли ёмғир, сел бўлиб ўтса қатқалоқни йўқотиш учун тупроқ юзасига ишлов бериш ёки об-ҳаво қуруқ келиб тупроқ қурий бошласа, чигит суви бериш даркор.

Ҳар бир қатор ва уяларда тўлиқ ва соғлом ниҳоллар олиб булинмагунича юқорида қайд этилган тадбирлар тўхтатилмайди. Аъло сифатли уруғлик тайёрлаш технологияси бўйича амалга ошириладиган ишлар тартиботига қатъий риоя қилиш, экиш муддатларини тўғри танлаш, тупроқни экишга обдон тайёрлаш, экиш майдонида олиб бориладиган бошқа агротехникавий тадбирлар билан бир қаторда экиш чуқурлигини тўғри белгилаш, келгусида мўл ҳосил олишда, айниқса, тола сифати юқори бўлишда асосий омиллардан ҳисобланади.

А. НУЖДИН,
Ф. ҲАСАНОВА,
қишлоқ хўжалик фанлари номзодлари.

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОНИМ —

24 МИЛЛАТ — БИР ОИЛА

Тоҳирахон МАРИЗАЕВА, Косонсой тумани ҳокими

Туманда бошқа миллат вакиллари билан бир қаторда рус, украин, озарбайжон, татар, немис, уйғур, молдован, белорус миллатига мансуб кишилар ҳам бир оила фарзандларидек ҳамкору ҳамжиҳат яшамоқдалар.

Косонсой хўжаликлари қийин шароитда деҳқончилик қилишади. Тоғли ер бўлганлиги учун ҳосил кеч етилади. Деярли ҳар йили кучли ёғингарчиликлар ёки дўл деҳқонни ташвишга солади. Бироқ ҳамжиҳатлик, омилкорлик, сафарбарлик туфайли мақсадга эришиб келяпмиз. Бизда 127 минг аҳоли бор. 24 миллат ва элат вакиллари ўзаро ҳамкору мададкор. Туман ҳокимлиги одамларнинг орзу-интилишларини чуқур ўрганиб, муаммоларни жойида ҳал этишга ҳаракат қилмоқда. Меҳнаткашларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш юзасидан аниқ тадбирлар амалга оширилаётганлиги ҳам соғлом муҳитни барқарор этиш, омма ғайрат-шижоатини жўш урдиришда муҳим омил бўлаяпти. Президент фармонлари асосида кўпгина хайрли ишларга қўл урилди. Бизда бешта қўшма корхона бор. Улардан айримлари ишга тушди. Баъзилари тез суръатлар билан бунёд этилмоқда. Италия билан ҳамкорликда қурилаётган қўшма корхона ажойиб кийим-кечаклар ишлаб чиқарса, Туркия тадбиркорлари ёрдамида қад ростлаган корхона жунни қайта ишлайди. Буларнинг ҳаммаси қанчадан-қанча кишиларни муҳим иш билан таъминлаш, иқтисодиётни юксалтириш имконини беради.

Қишлоққа саноатни олиб кириш, қишлоқ хўжалигидаги ошиқча ишчи кучларини хизмат соҳасига кўчириш шу куннинг энг долзарб вазифаларидан бири. Йилига 12 миллион шартли банка консерва тайёрлайдиган корхонанинг биринчи навбатини муддатида ишга туширдик. Яна бир йирик ана шундай заводимиз бор. Ғишт заводи маҳсулот бера бошлаганлиги бунёдкорлик ишларини янада жонлантирди. Муҳими одамларнинг яхши кайфияти, яшашлари, орзу-ҳавасларини ўтказиш учун шароит етарли бўлганидир. Инсонда иштиёқ, эртанги кунга ишонч бўлса, унумли меҳнат қилади. Туман ҳокими сифатида қишлоқларда, хўжаликларда иложи борича кўпроқ бўлишга ҳаракат қиламан. Узаро мулоқотларда муаммолар ўз ечимини топаяпти. Бизда таъкидланганидек, ўзбек, тожик, туркман, қирғиз миллатидан ташқари рус, озарбайжон, яҳудий, молдован, белорус, корейс, уйғур, татар ва бошқа миллат ва элат вакиллари яшайдилар. Қувончлиси шуки, уларнинг деярли барчаси ўзбекча-тожикчани сув қилиб юборишган, маҳаллий аҳоли урф-одатларини пухта ўзлаштиришган. Мисол учун озарбайжон фарзанди Михаил Аскеровни олайлик. У халқ иборалари, мақолларидан унумли фойдаланиб, ўзбекча ёки тожикча гапиришда манман деган нотиққа бўш келмайди. Умрдоши Ксения опа ишчилар мураббийси. Яқинда устахонда 8 миллат вакили билан фикрлашдим.

Айримларининг дил сўзларини айнан келтирсам. Эрих Вагнер: — Ўзбекистонда, бағри кенг, меҳнатсевар, бир сўз билан айтганда жаннати инсонлар билан яшаш насиб этганлигидан бахтиёрман. Кўпмиллатлилик хусусан бизнинг туман учун кўпгина соҳада устунлик яратади. Масалан, ўзим оила аъзоларим билан техникани созлаш, янги эҳтиёт қисмлар ясаш, фан ютуқларини амалиётга жорий этишда баҳоли қудрат ёрдам бериб келаяпман. Фермерлар, тадбиркорлар учун яратилган кичик тракторларни созлашда ҳам мададкор бўлаяпмиз. Бу ерда 20 дан ортиқ миллат кишилари, дини, эътиқодидан қатъий назар тенглик, тотувликда ҳаёт кечиришяпти.

Афанасий Ким: — Мустақил Узбекистон раҳбариятининг доно ички ва ташқи сиёсати туфайли қийинчиликлар ортда қолди. Қатъий ишонаман, 1996 йил деярли барча соҳада юксалиш йили бўлади. Бу фикрни Забида Мушкиева, Ава Аблясова, Екатерина Турғунова, Қурдлаҳмед Абзалилов, Ҳуррият Жабборова, Сония Мукишева ҳам айтишлари мумкин. Ҳаммамиз фидокорона меҳнат қилиб Ўзбекистон бойлигига бойлик қўшаяпмиз.

Туманда 1629 киши ижтимоий ҳимояга олинган. Утган йили ана шу мақсад учун 1,5 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди. Ички имкониятлар ҳисобига 13 кишига уй қуриб бердик. 8 та никоҳ, 13 та суннат тўйлари ўтказилди. Косонсой қурилиш материаллари заводи раҳбарияти яхши ташаббус бошлади. Улар ўз маблағлари ҳисобидан муҳтожларга 11 та уй қуриб беришаяпти. Наврўзи олам кунларида уйлар эгаларига топширилади. Утган йили 12 мингта муҳтож оилага 10 миллион сўмлик мадад кўрсатилди. Хайрли ишга тумандаги ҳар бир хўжалик, корхона ва ташкилот ҳисса қўшди. Сўнгги йилларда деҳқончилик соҳасида муйян ютуқларга эришдик. Сувдан ниҳоятда қийналган бўлсакда, ўтган йили давлатга 17 минг тонна пахта топширдик. Ҳосилдорлик гектарига 30 центнерга тўғри келди. Бизнинг шароитда бу яхши кўрсаткич. Ғаллачиликда ҳам йиллик режа бажарилди. Қарийб 22 минг тонна дон етиштирилди. Ғалла майдонлари икки ярим йилда уч мартобага ошганлиги туфайли сара дон кўпайди.

Кичик корхонлар 750 дан ошди. Уларга 2400 та ишчи жалб қилинган. Иқтисодий ислоҳот шарофати туфайли ғоят қийин шароитда ишлаётган хўжаликларимизда ҳам юксалиш кўзга ташланмоқда. Масалан, Навоий номли жамоа хўжалиги бултур гектаридан 37 центнердан оқ олтин йиғиштириб олишга эришди. Айрим илғор жамоаларда дон ҳосилдорлиги 61 центнерга етди.

Ҳар қарич ердан иложи борича унумли фойдаланишга ҳаракат қилинмоқда. О. Убайдуллаев, А. Каримов каби уста деҳқонлар томорқада сабзавот, картошка ёки дон етиштириб шунинг ўзидан 60-70 минг сўмдан даромад қилиб келишмоқда. Фермерлар сафи кенгайиб бораяпти. Биз иқтисодий ислоҳотнинг дастлабки мевалари хусусида фикр юритдик. Бироқ ҳали ишимизда баъзи камчиликлар, ечимини кутаётган муаммолар йўқ эмас, Шубҳасиз, асосий юмушлар ҳали олдинда.

ҚИРҒИЗИСТОНДАН ХАТ

СИЗГА ҲАВАСИМ КЕЛАДИ

Т. АЙҚУЛОВ, Қирғизистон фуқароси

Узбекистонда қариндошларимиз кўп. Уларнинг хурсандчилик кунларида иштирок этганимда ажойиб юртингиз кишиларига ҳавасим ортаверади. Ғамхўр, қатъиятли, узоқни кўра биладиган Президент Ислом Каримов бошчилигида ажойиб ишлар амалга оширилаяпти. Халқ билан баҳамжиҳат иш юритиб қадамба-қадам қийинчиликлар енгиб борилмоқда. Очиғини айтиш керакки, Ўзбекистонда ҳарҳолда маъмурчилик. Рўзғор учун зарур бўлган неъматлар етарли, нон сероб. Яқинда Чортоқдаги ажойиб хонадонда тарбия топган қизни келин қилиб Қирғизистонга олиб кетдик. Шу тариқа дўстона алоқалар янада мустаҳкамланди. Қувончлиси, Қирғизистоннинг кўпгина туманлари Наманган, Андижон хўжаликларига бебаҳо бойлик — ғаллани ўриб-янчиб олишда беминнат ёрдам кўрсатишмоқда. Дўстларимга қарата шундай дейман:

— Азизлар, сизларга ҳамманинг ҳаваси келади. Тинч,осуда ҳаётингизнинг қадрига етинг!

ҚАНОАТ МУРОДГА ЕТКАЗУР

А. РЎЗМАТОВ, уста, Хоразм

Халқимизда мусулмончилик аста-секин, деган ибора бор. Мустақил ва ҳар томонлама баркамол давлат қисқа вақт ичида қурилмайди. Юртбошимиз Ислом Каримов халқимизнинг ҳаёт тарзи, тарихий ва миллий ўзига хослигини инобатга олиб мамлакатнинг ўзига хос ҳамда ўзига мос тараққиёт йўлини белгилаб берган, унинг машҳур беш тамойилини ишлаб чиққан. Аввалам боши тарихидан узилган, динидан мосуво этилган, миллий қадриятларидан йироқлашган халқимизга ўзлигини, қандай буюк зотларнинг ворисиэканини англатиш, қалбида ғурур, ифтихор туйғуларини уйғотиш масаласига катта эътибор берилди. Мустақилликни мустаҳкамлашга қаратилган тамойиллар босқичма-босқич амалга оширилаяпти. Президент қисқа вақтда жаннат яратишни ваъда қилмади. Аксинча мақсадга эришиш осон кечмаслигини, ҳали турли қийинчиликлар, муаммоларга дуч келишимизни таъкидлаб элим, юртим деб ёниб-жўшиб ишлаш борасида ўзи намуна бўлди. Одамлар уни юракдан севишди, унга суянишди, чуқур ишонишди. Давос учрашувлари қанчалик тўғри иш қилганимизни, ёш мустақил давлатимиз келажак сари шахдам одимлаётганлигини ёрқин исботлаб берди. Адолат юзасидан айтиш керак, бунда одил, ўта халқпарвар, узоқни донишмандлик билан кўра оладиган Президентимизнинг меҳнатлари беқиёслир. Агар ҳозирги Президентимиз ўрнида бошқа одам бўлганида Худо кўрсатмасину биз ҳам айрим собиқ иттифоқдошларимизга ўхшаб базўр кун кечираётган бўлармидик...

Ҳаётда ақл ўргатадиганлар, камчилик излайдиганлар оз эмас. Баъзи кимсалар: «Узбекистоннинг шунча бойлиги бўлатуриб нега тузукроқ яшамаяпмиз?» дея таъкидлашади. Ахир, режа, мустаҳкам интизом билан иш юритмаса бўладими? Пахтамиз, тилламизга етганича озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошқа нарсаларни олиб, боримизни еб битириб яна кимларнингдир ёрдамига кўз тикиб ўтирамизми?! Нега биз - оддий ишчилар билган ҳақиқатни ўзини аллома санаб юрганлар билишмайди. Фақат бугунни ўйлаб, келажак авлодларни қарзга ботириб яшашни ким ҳам хоҳларди.

Неъмат ёки маҳсулот етарли бўлган жойда, яна бир ҳаракат қилинса, четга сотиш имкони ҳам пайдо бўлади. Буни корхонамиз мисолида кўриш мумкин. Биз қуруқ гап-сўзни йиғиштириб, амалий фаолият билан қатъий шуғулландик. Интизомни мустаҳкамлаш, маҳсулот сифатини яхшилаш, тежамкорликни кучайтириш, юқори малакали ишчилар тайёрлаш масаласига ҳар қачонгидан катта эътибор берилди. Натижада Урганчдаги қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхонамизда ўн хил юқори унумли техникалар ишлаб чиқарила бошланди. Ажойиб ўрим агрегатлари ҳозирда Россия, Қозоғистон, Туркманистон, Қирғизистон каби мамлакатларга экспорт қилинмоқда. Бу ютуққа биз мусатқиллик шарофати туфайли эришдик.

БЕШИНЧИ МУВАФФАҚИЯТЛИ САФАР

А. ШАЙИТОВ, қурувчи, Қашқадарё

Мамлакатимиз раҳбари Давосдаги Жаҳон иқтисодий анжуманида бешинчи марта иштирок этиб қайтди. Сафар ниҳоятда самарали бўлганлиги биз — қурувчиларни ҳам ниҳоятда хурсанд этди. Мурод Муҳаммад Дўстнинг Давос учрашувлари якунига бағишланган «Узбекистон — тараққиёт қутби...» сарлавҳали мақоласини зўр қизиқиш билан ўқиб чиқдик. Бир нарса эътиборимни тортди, қаранг,тинчлик-осойишталик шарофати, можаролар йўқлиги боис Швейцария ҳеч қачон йирик иқтисодий ва сиёсий талофот кўрмаган, шунга мос тарзда дунёдаги энг мўътадил молия ҳамда банка капитали марказларидан бирига айланган. Бу йилги учрашув натижалари бўйича эълон қилинган ахборот — «Узбекистон — собиқ совет мамлакати ўрнидаги тараққиёт қутби» дея номлангани қалбимизда фахр хис-туйғуларини жўш урдирди.

Сиёсатчи ёки иқтисодчи эмасман. Бироқ мамлакатимизда изчил амалга оширилаётган инсонпарварлик сиёсатининг моҳиятини теран баён этишга қурбим етади. Президент Каримов фаолиятининг дастлабки кунлариданоқ кредитга умид боғлаб яшаш мумкин эмаслигини алоҳида эътироф этганди. Узбекистон сиёсатининг бош мазмуни шу бўлдики, биз кредит эмас, иложи борича кўпроқ чет эл сармоясини келтиришга ҳаракат қилдик. Бу четга қарамликдан қутқарадиган янги технологиялар деган гап эди. Ҳаёт Узбекистон танлаган йўл нақадар тўғрилигини тасдиқламоқда. Сўнгги йилларда қанчадан-қанча қўшма корхоналар ишга тушди. Масалан, «Зарафшон — Ньюмонт» тилла заводини олиб кўрайлик. Нархи — 223 миллион америка доллари. Харажатнинг нақд ярми ўзимиздан. Ёки Фарғонадаги «Узсаламан» пойабзал фабрикаси, Косонсойдаги Италия, ёки бўлмаса Покистон фирмалари ёрдамида барпо этилган қўшма корхоналарни мисол қилиб келтириш мумкин.

Узимни энг бахтли қурувчилардан бири деб ҳисоблайман. Сабаби Ғузор — Бойсун — Қумқўрғон темир йўли қурилишида меҳнат қилиш насиб этди. У Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятлари учун ниҳоятда катта иқтисодий аҳамиятга эга. Улкан қурилиш республика ҳукуматининг доимий назорати ва ғамхўрлиги остида амалга оширилаяпти. Дастлабки километрларга темир йўллар ётқизилди. Бу мустақил Узбекистонда амалга оширилаётган катта ишларнинг биридир, холос.

МАҲСУЛОТИМИЗ ЯПОНИЯГА ЖЎНАТИЛМОҚДА

А. РИЛЬСКАЯ, муҳандис, Тошкент

Бу йил мустақиллигимизнинг беш йиллигини нишонлаймиз. Корхона цехларини кўздан кечирарканман сўнгги йилларда қанчалик катта ўзгаришлар рўй берганлигини ҳис этаман. Бизнинг «Текистиль» ҳиссадорлик жамияти мамлакатдаги энг йирик ишлаб чиқариш корхоналаридан бири. Замонавий ускуналар маҳсулотларнинг жаҳон андозаларига жавоб берадиган даражада бўлишига имкон бераяпти. Утган йили жами 3 миллиард 455 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб барча кўрсаткичлар бўйича режалар зиёдаси билан адо этилди. Ҳар бир инсон нима учун яшаяпти, меҳнати, куйиб-ёнишидан муддаоси нима эканини теран ҳис этса, ҳаракатида собитлик, умрида маъно зоҳир бўлади. Ишчи ва хизматчиларимиз мустақиллик меваларидан баҳраманд бўлиб, зўр омилкорлик, ташаббускорлик кўрсатиб ишлашмоқда. Қувончлиси шуки, юқори сифатли маҳсулотимиз Японияга ҳам экспорт қилинмоқда.

Йирик жамоадаги соғлом муҳит, ҳамжиҳатлик, меҳру оқибат ютуқларимиз бош омили. Шу ўринда устозларим И. Иброҳимов ҳамда А. Қаниевлар фаолияти хусусида тўхталмоқчиман. Улар оқ кўнгил, бағри кенг, ўз касбини жон-дилдан севган, умрини корхонага бағишлаган асл фидойилардир. Турли миллат кишилари - рус, татар, яҳудий хуллас ким бўлишидан қатъий назар замонавий мосламаларни моҳирлик билан бошқариш, фақат аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни устозлардан ўрганишади. Бу ерда ҳар бир киши катта эътибор, меҳру муҳаббат билан қуршаб олинган.

Мамлакатимизда эришилаётган муваффақиятлар Президентимиз Ислом Каримов раҳбарлигида олиб борилаётган доно ички ва ташқи сиёсат шарофатидир. Яхши эслаймиз, ўтмишдан Узбекистон раҳбариятига оғир мерос қолди. Энг қийин дамларда юртбошимиз қаноатли, меҳру-оқибатли бўлиш лозимлигини қайта-қайта уқтирганди. Унинг айтганларини қилиб кам бўлмадик. Худди ана шу тинчлик-осойишталик шарофати туфайли Ўзбекистонга кўплаб чет эл сармояси келтирилди. Эндиликда Ўзбекистонни жаҳон яхши таниб олди. Шу боис давлат раҳбарлари, сармоядорлари, йирик-йирик тадбиркорлар билан олиб бориладиган музокараларда «Сармояга кафаолат борми? « деган савол ўртага ташланмайди. Бу энди Ўзбекистонни умумжаҳон тан олганлигидан далолат. Ахир ўзингиз ўйланг, Япониядек юксак ривожланган мамлакат ҳиссадорлик жамиятимиз маҳсулотига жон деб талабгор бўлмоқда. Президент амалга ошираётган сиёсатнинг энг кучли томони - сўз иш бирлиги таъминланаётганлигидир. Бугун аниқ режа ва аниқ амал керак. Каримов ҳам, бошқа раҳбарларимиз ҳам «Ҳаётимиз бир йилда ёки икки йилда жуда ўзгариб кетади» деб айтишаётгани йўқ.

Фақат мустақиллигимизнинг бешинчи йилига келиб: 1996 йили барқарорлик ва олға силжиш йили бўлади, деган умидбахш фикр илгари сурилди. Халқимиз ниятлар жуда катталигини кўриб-билиб турибди. Лекин камтар, камсуқум бўлган ҳамиша ютади!

ҚЎШМА КОРХОНАНИНГ ЁРҚИН ЙЎЛИ

А. КАН, иқтисодчи, Андижон

Инсоннинг энг олий ҳуқуқи, бу аввало ҳаёт кечириши, яшашидир. Президентимиз фаолиятининг, ҳаракатларининг туб моҳияти юртимиздаги ҳар бир фуқаро учун тинч, осойишта ҳаётни таъминлашга қаратилмоқда. Дини, тили, эътиқоди, миллатидан қатъий назар ҳаммага тенг ҳуқуқ берилиб, кафолатлаб қўйилган. Ўзбекистон жаҳон миқёсида умум эътироф этган барча қоидаларни, қадриятларни тан олиб, уларга қатъий амал қилиб келмоқда. Айни пайтда Узбекистонга ҳам айнан шундай муносабатда бўлинмоқда. Яхши эслаймиз, энг оғир вазиятларда ҳам Узбекистон, унинг тимсоли Президент бировдан бир мири сўрамади, фақат ўз меҳнатимиз билан кун кечирганимиз, ғуруримизни букмаганимиз башар эътиборидан четда қолмади.

Шу азиз Ватанни муқаддас билиб, тупроғини кўзига суртиб, ўзини унга чин фарзанд санаган турли миллат вакиллари фидойи меҳнатлари билан мустақилликни мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшишаяпти. Бунёдкорлик ишлари авж олмоқда. Андижонда Узбекистон ва Россия ҳамкорлигида «Узросподшипник» қўшма корхонаси қурилганига кўп вақт бўлгани йўқ. Марҳаматда қад ростлаган мазкур корхонага замонавий мосламалар, ишчи кучи, коммуникация хизмати андижонликлар томонидан берилди. Саратовликлар эса технология, хом ашё олиб келишди. Аниқ режа ва ҳамжиҳатлик асосига қурилган иш мевасини бера бошлади. Яъни қўшма корхона ишга тушиб, дастлабки маҳсулот ишлаб чиқарилаяпти. Подшипниклар Т-4 маркали тракторлар учун жуда зарур. Энди хўжаликларда уни ахтариб сарсон бўлишмайди. Йил охиригача корхона ўнга яқин маҳсулот ишлаб чиқаради.

500 мингта подшипник тайёрлайди. Буларнинг ҳаммаси ўлкамизни гуллаб-яшнаши учун пухта замин ҳозирламоқда.

Немис фарзанди Владимир Кармель номини Оҳангарон дон маҳсулотлари комбинатида алоҳида ҳурмат билан тилга олишади. У кўпмиллатли жамоанинг ташаббускор ишчиси, ёшлар мураббийси сифатида эл-юртга танилган.

СУРАТДА: меҳнат зарбдори В. Кармель шогирдлари даврасида.

ХУШХАБАР

Самарқандда автомобилларга ёнилғи қуйиш мажмуи қурила бошлади. Жаҳон андозаларига мос келадиган бу иншоот қурилиши учун қарийб ярим миллион АҚШ доллари сарфланади. Мазкур мажмуа энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланади. Лойиҳа муаллифлари — югославиялик мутахассислар ишни сифатли бажаришга ҳаракат қилмоқда. Қурилиш ишларини Самарқандлик ҳамкасблар бажармоқда.

***

Зарафшон шаҳридаги «Комила» фирмаси Япониянинг «Шиваки» фирмаси билан ҳамкорликда шу номдаги дўконларини очди. Уларда япон телевизорлари, видеоаппаратлар, музлатгичлар, кичик нон ёпиш цехлари, маданий-маиший жиҳозлар ва бошқа маҳсулотлар сотилмоқда.

***

Мамлакатимизга олис океан ортидан хушхабар келди: самарқандлик олим, тиббиёт фанлари доктори, профессор, болалар жарроҳлиги илмий-ўқув ва даволаш бирлашмаси бош директори Азамат Шамсиев Нью-Йорк фанлар академияси аъзолигига сайланди. Шифокорнинг кўп йиллик ижодий изланишлари ана шундай эътирофга сазовор бўлди. Унинг болаларда учрайдиган турли касалликларни жарроҳлик йўли билан даволаш усуллари амалиётда кенг қўлланмоқда. Олим 200 дан кўпроқ илмий мақола, олти монография, ўндан ортиқ ихтиро муаллифидир.

ИСЛОҲОТ МЕВАЛАРИ

НАВОИЙ цемент заводида ўтга ўта чидамли ғиштга эҳтиёж катта. Бироқ корхона бундай ғиштни катта сарф-харажат эвазига хориждан келтиради. Бу эса маҳсулот таннархига таъсир этади. Учқудуқ туманида топилган янги хомашё уни шу ернинг ўзида тайёрлаш мумкинлигини кўрсатди. Айни пайтда бу борадаги ишлар бошланиб кетди.

***

БОҒОТ тўқимачилик фабрикасида хориждан келтирилган янги дастгоҳлар ўрнатила бошланди. Республикамиз мустақиллигининг беш йиллиги арафасида улар ёрдамида илк маҳсулот ишлаб чиқарилади. Бу маҳсулот ўзининг сифати ва бежиримлиги билан жаҳон бозори талабига жавоб беради.

***

ХОРАЗМ вилоят марказий касалхонаси кўкрак жарроҳлиги бўлимига Италияда тайёрланган тиббиёт ускуналари келтирилди. Юрак ва ўпка хасталикларини жарроҳлик йўли билан даволашда қўл келадиган бу ускуналарни шу мамлакат мутахассислари ўрнатиб, улардан фойдаланиш йўлларини ўргатади.

***

«Хива сополи» ҳиссадорлик жамияти корхонаси цехларида уч юз турдан кўпроқ сопол чинни идишлар ишлаб чиқарилмоқда. Бу ерда тайёрланаётган совғабоп буюмлар кўҳна шаҳарга ташриф буюраётган сайёҳларга айниқса манзур бўлмоқда. Корхона жамоаси Хиванинг 2500 йиллигига аталган янги хил буюмларни ишлаб чиқаришни ўзлаштирмоқда.

Қишлоқ ҳаёти

1996 йил 23 феврал

ГЎЗАЛ ЖАННАТМАКОНИМ

ЎЗИНИ ОҚЛАГАН ТАЖРИБА

Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил май ойидаги фармонига мувофиқ пахта етиштириш ва қайта ишлашни иқтисодий интеграциялаш жараёнларини кучайтириш мақсадида Ромитан, Оқолтин, Бешариқ туманларида агросаноат фирмалари ташкил этилганди. Орадан муайян вақт ўтди. Ҳақли савол туғилади: хўш, тажриба қандай самаралар берди? Туманимиздаги кўпгина хўжалик, ташкилотлар 1995 йили фирма таркибида фаолият юритди. Иш марказлаштирилган ҳолда амалга оширилди. Бошламасига айтай, хайрли иш туфайли сансалорликка, ўзибўларчиликка барҳам берилди. Ихтиёрийлик асосида агрофирма атрофига 22 корхона ва ташкилот уюшди. Янги тизим таркибида янги технологиялар ва техникани жорий этиш, ҳамда маҳсулотларни сотиш билан машғул бўладиган хизматлар ташкил қилинди.

Кучларни бирлаштирган ҳолда мақсад сари якдил ҳаракат қилинганлиги кутилган самарани бермоқда. Утган йили туман бўйича 36 минг тоннадан ортиқ пахта етиштирилди. Хўжаликларнинг ўзига 5278 тонна қимматли хом ашё қолдирилди. Бу катта даромаддир. Шунингдек, Бешариқда ғалла, мева, сабзавот, картошка ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш режалари ҳам муваффақиятли уддаланди.

А.АБДУНАЗАРОВ,
Бешариқ агросаноат фирмаси бошқаруви раиси

Биз янги ишчи ўринлари яратишга ҳам эътиборни кучайтирдик. Тадбиркорлар фикр-мулоҳазалари ҳамда бозор талаби ўрганилди. Қисқа вақт ичида 6 та консерва, 5 та гилам, 2 та атлас тўқиш цеҳи, кўплаб тегирмонларга эга бўлдик.

«Рапқон» жамоа хўжалигида 14 та кичик корхона мавжуд. Иш икки сменада ташкил этилган. Деҳқончиликдаги ортиқча ишчи кучлари янги корхоналарга жалб этилди. Қувончлиси шуки, ажойиб консерва маҳсулотлари Россияга ҳам жўнатилмоқда. У ердан зарур қурилиш материаллари келтирилмоқда. Кўриниб турибдики, янги тажриба бозор иқтисодиёти талабларига жавоб бераяпти.

Авваллари оддий бир масалани ечиш учун кўплаб идораларга мурожаат қилишга тўғри келарди. Тизимимиздаги хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари ортиқча қийинчиликсиз, оворагарчиликсиз ҳар бир масалани жойида ҳал этишга муваффақ бўлмоқдалар. Биз Ромитан ва Оқолтин туманларида ташкил этилган агросаноат фирмалари фаолияти билан яқиндан танишиб бормоқдамиз. Илғорлар тажрибаси оммалаштирилмоқда. Иккиланмай айтиш мумкин: қишлоқда, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришда агрофирмаларнинг муносиб ўрни бор.

ЗАМИН МЕҲРИ

Рустамжон ИСМАТУЛЛАЕВ,
Уйчидаги Абдували Мўминов номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси

Она заминга меҳр туфайли хўжалик деҳқонлари бултур мамлакатда биринчи бўлиб давлатга пахта топшириш режасини 18 иш кунида бажардилар. Ҳосилдорлик гектарига бир йилда 13 центнерга ошди. Хўжалик пахтанинг ўзидан бурноғи йилга нисбатан 20 миллион сўм кўп даромад олди.

Тадбиркор раҳбар аввал меҳнаткашларга шарт-шароитни муҳайё этиб кейин иш талаб қилади. Хўжалигимизда деҳқончилик соҳасида мактаб яратган жуда кўп дарғалар яшаб ўтишган. Бахтимизга ўнга яқин тажрибакор фидойилик кўрсатишяпти. Натижалар чакки бўлмаган. Лекин мавжуд шароит учун ҳосилдорлик, олинаётган ялпи даромад кутилганидек бўлмаган.

Замин меҳри, Ватан ишқи одамларнинг вужудига чуқур сингиган. Улар меҳнатдан сира қочишмайди. Шу боис хўжаликка раҳбар этиб сайланган кунимдан бошлабоқ ғамхўрликни кучайтирдик. Аввалига хўжаликка катта меҳнати сингган Абдували Юсуповнинг уйини кўплашиб таъмирлаб бердик. Мавжуд цехлар ишини яхшиладик, янгиларини қурдик. Консерва, дурадгорлик, тикув цехлари, автомобилларга техник хизмати кўрсатиш бўлими, маиший хизмат нуқталари, қолаверса кулолчиликнинг ривожланиши иқтисодиётни юксалтиришга муносиб ҳисса қўшди. Эндиликда 200 дан ортиқ цех бир маромда ишлаяпти. Яхши ишларимиздан яна бири катта тажрибага эга бўлган, бироқ турли сабабларга кўра жамоанинг жўшқин ҳаётидан четлашиб қолган йигирмага яқин кишини ўз жойига қайтардик. 52 та кам таъминланган оилаларга алоҳида ғамхўрликлар кўрсатилди.

Хўжалигимиз сертармоқ, 30 минг аҳоли истиқомат қилади. Шунча одамни муҳим иш билан таъминлаш осонмас. Ҳозирда 6 та гузар қурилаяти. Уларнинг ҳар бирида маданий-маиший хизмат нуқталари, ажойиб бозор, чойхона, хаммом мавжуд. Шулардан иккитаси фойдаланишга топширилди.

Ҳозирги бозор шароитида айниқса хўжалик раҳбари бир сўмни қаердан олиб, қаерга сарфлашни яхши билиши керак. Баъзида таваккал қилишдан чўчимаслик лозим. Шу ўринда бир мисол келтирсам. Бизда бешта иссиқхона бор. Бироқ сўнгги йилларда уларга эътибор сусайиб қолган экан. Одамларни қовуштириб, отахонлар мададига суяниб кўчат етиштиришни бошлаб юбордик. Бу йил 700 минг дона помидор, 1 миллион 300 минг туп карам, 50 мингта болғар қалампири, 50 мингта бақлажон кўчатларини тайёрлаб қўйдик. Шунинг ўзи қанчадан-қанча даромад келтиради. Ҳисобини билган кам бўлмайди.

Пахтачилик билан бирга ғаллачилик, чорвачилик ҳам ривожланаяпти. Агар 1994 йилда бир гектардан 39 центнердан ғалла ўриб-янчиб олинган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 50 центнерни ташкил этди. Демак, ҳосилдорлик бир йилда камида 10 центнерга ошди. Хусусийлаштириш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш юзасидан белгиланган тадбирлар ҳам изчил амалга оширилаяпти. 10 та участка, автомашиналар кимошди савдосида сотилди. Мустаҳкам интизом, соғлом муҳит, юксак талабчанлик ва ҳамжиҳатлик бор жойда албатта муваффақият таъминланади. Хўжалик раҳбари бўлиб сайланганимга кўп бўлгани йўқ. Шу боис ақл ўргатиб гапиришим қийин. Бироқ эришилаётган ютуқлар умумники бўлганлиги сабабли айрим мулоҳазаларни ўртага ташламоқчиман. Баъзи хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари минерал ва маҳаллий ўғитлардан вақтида, унумли фойдаланишга ҳар доим ҳам яхши эътибор беришмайди. Бу масалада бизда муносабат тамоман ўзгача. Масалан, ҳар гектар ерга 1,5 тоннадан ҳаммаси бўлиб 800 тонна минерал ўғит солинди. Ота-боболаримизнинг удумига амал қилиб захкаш, камқувват ерларга нури ташиб келтирдик, ҳашаротларга қарши қаттиқ курашдик. Одамлардан фақат иш талаб қилмадик. Уларнинг топиш-тутиши, рўзғори билан қизиқдик. Бир йилда 200 тонна атрофида ун, 20 тонна ёғ хонадонларга тарқатилди.

Тўй ёки маърака ўтказаётганларга хўжалик ҳисобидан албатта мадад кўрсатилаяпти.

Буларнинг ҳаммаси ишга бўлган муносабатни ўзгартирди. Ўтган йили 1994 йилга нисбатан 30 миллион 400 минг сўмдан кўп даромад олинди. Соф фойда 5 миллион 394 минг сўмни ташкил этди. Деҳқонларнинг иш ҳақи йилига ўрта ҳисобда 16—17 минг сўмни ташкил этди. Демоқчиманки, заминга, демакки, Ватанга меҳр-муҳаббат шу даражада кучли нарсаки, у инсонни мўъжизалар яратишга ундайди.

Туркманистондан хат

ОРЗУЛАРИ УШАЛГАН ЭЛ

А. ҚАНИБОЕВ,
Туркманистон фуқароси

Халқларимиз минг йиллик тарих давомида бир дарёдан сув ичиб, туташ заминда деҳқончилик қилиб, ризқу-рўз яратган, уни бир-бирлари билан баҳам кўришган. Меҳр-оқибат туфайли борди-келди кўпайиб, биродарлик мустаҳкамланган. Алломаларимиз халқларимиз ўртасидаги мустаҳкам дўстликни кўз қорачиғидек асрашни қайта-қайта насиҳат қилиб ўтганлар. Қувончлиси шуки, доно раҳбарларимиз боболаримиз ўгитига амал қилишаяпти. Ҳозирги мураккаб шароитда муаммоларни энг аввало қон-қардош халқлар, ишончли дўстлар, қўшни мамлакатлар билан алоқаларни мустаҳкамлаш орқали осон ҳал этиш мумкинлигига барча амин бўлди.

Ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш ишига муносиб ҳисса қўшаётган Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Туркманистонга январь ойида қилган сафари шу маънода муҳим аҳамият касб этди. Мазкур ташрифга катта умид боғлаган халқларимизнинг орзулари ижобат бўлди. Икки мамлакат ўртасида турли соҳаларда ҳамкорлик қилиш юзасидан 21 та ҳужжат имзоланди. Бу яхшиликка, эзгуликка, тинчликни мустаҳкамлашга хизмат қилади. Ватан ишқи қалбимизда жўш ураверсин! Орзулари ушалган эл — Ўзбекистон гуллаб яшнасин!

Бағдод туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида иқтисодиётни юксалтиришга қаратилган аниқ тадбирлар амалга ошириляпти. Хусусан йилига 3 миллион шартли банка консервалар ишлаб чиқарадиган цех ишга тушганига кўп бўлгани йўқ. Бу ерда тайёрланаётган сифатли неъматларга (суратда) харидор сероб.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

СУРУР

Х. САРСЕНОВ,
чўпон, Навоий вилояти

Сўнгги кунлардаги ёғингарчиликлар фойда қилиб яйловларда ўт-ўлан бўй чўзиб қолди. Ҳалемай ҳаммаёқ гулу лолага бурканади. Олис қирлар ортида ёйилиб ўтлаётган чорвага, фидойи ҳамкасбларимга ҳавас билан тикиларканман бутун вужудимни илиқ хислар чулғайди. Шунда мана шу азиз замин, жондан азиз Ватанимиз қанчалик мўътабар эканлигини чуқурроқ ҳис этаман.

Яйловларимиз катта бойлик. Отарга отар қўшиб, эл бойлигини кўпайтиряпмиз. Кўзни қувнатиб сакраб юрган қўзилар ҳам кўпайиб бормоқда. Бу ерларда шифобахш гиёҳлар жуда кўп. Конимехдаги «Қизилқум» қоракўлчилик хўжалигида тажрибали чўпон Э. Қувондиқовни билмаган киши йўқ. Мураббий умрини хосиятли касбга бағишлаб, эл-юрт ўртасида катта обрў-эътибор қозонди. Бугун оби-ҳаво қандай бўлади, қўйларни яйратиб боқиш учун қайси яйлов қулай. ёки совлиқлар қачон қўзилайди? Элибой ака ҳаммасини яхши билади. Қиш оғир келган кезларда унинг бой тажрибаси, қатъиятлиги туфайли қанчадан-қанча қўй-қўзини талофатдан сақлаб қолганмиз. Ҳаёт фидойи меҳнати билан Ватан бойлигига бойлик қўшаётган ана шундй метин иродали кишилар билан гўзал!

Чўпон ҳаётининг ташвишли онлари кўп. Бир вақтлар маошимизнинг тайини йўқ эди. Орзу-ҳавасимиз беш-ўнта қўй, қорамол ҳисобига бўларди. Ғамхўр Президентимизнинг ҳаётбахш фармонлари, мустақиллик биз — чўпонларнинг ҳам қаддини тиклади.

ДАВОС ЮРТИМИЗНИ УЛУҒЛАДИ

С. ШУРМАН,
оператор, Тошкент

Швейцария жаннати мамлакат, деб бекорга айтишмайди. Ҳар томонлама ҳавас қилса арзийди. Матбуотнинг ёзишича жон бошига тушадиган йиллик даромад жиҳатидан бу мамлакат дунёда биринчи ўринда тураркан. Одамларнинг туриш-турмуши ҳам шунга яраша албатта. Очиғи сулҳ ва музокаралар маскани бўлмиш бу ажойиб мамлакатда ҳар кимни ҳам тан олишавермайди. Президентимиз беш бора Давос сафарида бўлди. Ҳар бир учрашув юртбошимиз, Ўзбекистонимиз обрўсига обрў қўшди. Йирик халқаро анжуманда Ўзбекистон шаънига қайд этилган адолатли айни пайтда шарафли эътирофнинг аҳамияти беқиёс. Севимли адибимиз Мурод Муҳаммад Дўст бунинг аҳамиятини ўз мақоласида кенг очиб берди. Чиндан ҳам баъзи мамлакатлар катта миқдорда кредит олган бўлсалар-да, уларда ҳаёт, тараққиёт кўнгилдагидек эмаслигини кўриб турибмиз. Шу ўринда Президентимиз узоқни зўр донишмандлик билан кўра билганлигига қойил қоласан киши. Ул зот кўпроқ кредит олишга эмас, балки кўпроқ чет эл сармоясини мамлакатга киритишга эътиборни кучайтирди. Давос учрашувида мамнуният билан таъкидланган ва ҳозирда муваффақиятли ишлаётган қўшма корхоналар ана шу одил сиёсатнинг ширин меваларидир. Халқимиз, мустақиллигимиз бахтига раҳбарларимиз омон бўлишсин!

Бу йил Тошкентдаги бурама маҳсулотлар фабрикаси ташкил топганига 55 йил тўлади. Шу боис барчамиз зўр кўтаринкилик билан меҳнат қилаяпмиз. Цехларимизда тайёрланаётган арқон ва кабел симларига талабгор сероб. Уни йирик ва ўрта корхоналар, тадбиркорлар бемалол сотиб олишаяпти. Иқтисодиётни мустаҳкамлаш мақсадида қўшимча омиллар ишга солинмоқда. Хусусан ўзимизда қоп тайёрлашни йўлга қўйдик. Унга кетадиган ашёлар қайта ишланаётган каноп поясидан олинаяпти. Баъзи эҳтиёт қисмлар ҳам ўзимиздан чиқаяпти. Турли миллат вакиллари ўзларига яратилган имтиёзлардан унумли фойдаланиб фақат сифатли маҳсулот тайёрлашга эришмоқдалар. Василий Лебедов, Ойсара Қулимбетова, Светлана Иванова, Валентина Гилева, Галина Красильникова, Алфия Гарипова каби фидойилар меъёрни ҳамиша ортиғи билан бажаришга эришишмоқда. Давос учрашувларининг муваффақияти барчамизга куч-қувват бағишлади, янги муваффақиятлар сари руҳлантирди.

ЭНГ ЗАВҚЛИ ҚЎШИҚ — МЕҲНАТ

В. ТЕШАБОЕВ,
мулкдор, Фарғона

«Шу азиз Ватан барчамизники. Унинг бахт-саодати, ёруғ истиқболи, фаровон келажаги учун яшаш, курашиш, керак бўлса жонни фидо қилиш шу муқаддас заминда яшаётган ҳар бир инсон учун бахтдир» дея таъкидлаган эди ҳурматли Президентимиз. Ҳа, жаннатмакон Узбекистоннинг бағри кенг. Унда турли миллат ва элат вакиллари эркин, бахтиёр яшамоқдалар. Ҳаммамизга омад, юмуш топилади, фақат ҳеч кимни Ватан корига яраш бахтидан бенасиб этмасин.

Уз юртини чин дилдан севган инсон ҳалол меҳнати билан маъмурчилик ишига муносиб ҳисса қўшади. Эзгу ниятни дилига жо қилиб, ўз бахтини одамларнинг гулгун чеҳраси, тўкин дастурхонида деб билади. Бир вақтлар Тошлоқдаги «Оқ олтин» хўжалигида кўплаб хлорелла етиштириларди. Хом ашё четдан келтириларди. Собиқ иттифоқ тугаганидан сўнг катта маблағ сарфлаб қурилган ойнаванд бино ҳувуллаб қолди. Узоқни кўзлаб фермани сотиб олгандик. Шунда харобага айланиб бораётган ойнаванд уйни нима қилиш керак, деган савол кўндаланг бўлди. Бузиб ташласак, янгисини қуриш мушкул. Қолаверса, бу ожизлигимизни кўрсатарди. Ақлли кишилар уни пленка билан ўраб иссиқхона ташкил этиш керак, дея маслаҳат беришди. Таклиф маъқул тушди. Субтропик ўсимликларни парваришлаш борасида бой тажриба тўплаган деҳқонлардан маслаҳат сўраб, баъзида улардан ёрдам олиб қиқса вақт ичида ойнаванд далани яшнатдик. Қиш ойларида сархил сабзавот, гуллар етиштиришга аҳд қилдик. Янги йил арафасида чиройли гулларимиз ажойиб совға сифатида биринчи навбатда аёлларимизга улашилди. Демак, ҳамма гап одамнинг ўзида қолган. Мақсад сари қатъий ҳаракат қилса, қийинчиликларни мардона енгиб ўтса, албатта муродига етади.

***

Ҳукуматимиз раҳбарияти иқтисодий тақчилликка қарамай эл соғлиғини муҳофаза этиш учун ҳеч нарсани аяшмаяпти. Хусусан кўпгина туманларда янги шифо масканлари, ўйингоҳлар бунёд этилди. Яқинда эса Фарғонада янги тиш даволаш поликлиникаси иш бошлади. Замонавий медицина асбоблари Бразилия ва Россиядан келтирилган. Бу ерда қарийб 30 та малакали шифокорлар меҳнат қилишмоқда. Болалар поликлиникасида кунига ўрта ҳисобда 250-300 киши даволанаяпти. Хоналар дид билан безатилган. Шифокорлар сизни қизиқтирган саволларга муфассал жавоб берадилар.

ИСЛОҲОТ МЕВАЛАРИ

«Хоразм ипаги» ҳиссадорлик бирлашмасининг Рига шаҳридаги «Милана Рова» фирмаси билан ҳамкорлиги яхши самара бермоқда. Латвияликлар қорапўчоқ чиқинди пиллани харид қилмоқда. Бирлашма биргина ўтган йил ҳосилидан салкам 100 тонна шундай маҳсулот сотди. Бу маҳсулот Хитой, Ҳиндистон, Вьетнам каби мамлакатларни ҳам қизиқтириб қолди. Корхона шу йўл билан олинаётган валютага хориждан вискоз тола ва кимёвий бўёқлар келтирмоқда.

***

Мўйноқ туманидаги «Қорақалпоқбалиқ» ҳиссадорлик жамиятига қарашли завод ва жамоа хўжаликларида қишки балиқ овлашни кўнгилдагидек ўтказиш билан бирга муз тайёрлашга барвақт киришилди. Ҳозиргача тайёрлаб қўйилган саккиз минг куб метр ҳажмдаги муз ёзда балиқни сифатли сақлашда асқотади.

***

Мамлакатимизнинг энг шимолий ҳудуди — Тахтакўпир тумани «Жангларё» жамоа хўжалиги овулларидаги яна 150 хонадонга газ туширилди. Ҳозир тумандаги аксарият аҳоли «зангори олов»дан баҳраманд бўлмоқда. Овулга Туямўйин — Тахтакўпир қувуридан ичимлик суви келтиришга тайёргарлик ишлари ҳам ниҳоясига етмоқда.

(ЎзА).

ҚАДРДОНЛАР БАҒРИДА

Г. ТУРОПОВА,
ишчи, Жиззах

Иқтисодий ислоҳот шарофати туфайли мамлакатимизда кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Ҳукуматимиз раҳбарлари фуқаролар яхши яшаши учун бор имкониятни ишга солишмоқда. Ҳар куни бир қувончли янгилик эшитасан. Масалан, ҳар бир инсон яхшигина уйи, машинаси бўлишини орзу қилади. Баъзи минтақаларда қорин тўйғазиш қийин бўлиб қолган бир шароитда биз — ўзбекистонликлар сабр-қаноат билан ёруғ кунларни тобора яқинлаштиряпмиз. Худо хоҳласа шу бахтли юртдаги аксарият инсон машинали бўлади, деб бемалол айтиш мумкин. «Асакабанк» бу борада бизга мададкор. «ЎзДЭУавто» автомобиль заводига хизмат кўрсатиш учун мўлжалланган бу банк Ўзбекистон фуқароларининг янги автомобиллар сотиб олишига кўмаклашади. Қаранг, фуқаролар автомобиль нархининг 25 фоизини тўлагач, ушбу банк уларга машина баҳосининг қолган 75 фоизини тўлаш учун имтиёзли кредит беради. Хуллас, мустақиллик, дўстлик, ҳамжиҳатлик туфайли орзуларимизга эришаяпмиз.

Ишчилар орасида вояга етдим. Инсонни қадрлаш, касб-корни улуғлашни заводимиздагилардан ўрганиш керак. Турли миллат кишилари бир оила аъзоларидек бўлиб кетишган. Ўзимни ҳамиша қадрдонларим бағрида юргандек ҳис қиламан. Ҳозирги кунда Жиззах аккумулятор заводида радиоприёмниклар, турли двигателлар учун аккумуляторлар ишлаб чиқарилмоқда. Маҳсулотимиз чет элга ҳам экспорт қилинмоқда.

Эндиликда Ўзбекистонга ҳамма ҳавас билан қараяпти. Мамлакатимиз Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорликни таъминлаш тарафдори сифатида фаолият кўрсатиб келмоқда. Шу ўринда БМТнинг Тошкентда ўтказилган Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгаш-семинарини эслаш жоиздир. Уни ўтказишни мамлакатимиз раҳбари БМТ минбаридан туриб таклиф қилганди.

Одамлар ўз келажакларидан кўнгли тўқ ҳолда яратиш, бунёдкорлик билан банд. Буни яқинда мамлакатимизга ташриф буюрган бир гуруҳ россиялик журналистлар ҳам эътироф этишгани жуда қувончли.

Қўш саҳифани тайёрловчилар:
Неъмат ЁҚУБОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ.

Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига

ОЗОД ВА ОБОД САЛТАНАТ

Ота-боболаримиз қадим-қадимдан тозалик ва тан-соғликка эътибор бериб келганлар. Афросиёб харобаларидан найларда сув ўтказувчи иншоотларнинг топилиши сўзимизнинг яна бир исботидир. Бундан 1000—1500 йиллар олдин Термиз шаҳрига Кўҳитанг тоғларидан сополдан ишланган қувурларда сув келтирилган, чунки қадимий авлодларимиз иссиқ иқлим шароитида сувни буғланишини яхши билишар эди. Ифлосланган сув эса кўпгина касалликларни келтириб чиқаришидан улар хабардор эдилар. Бундан ташқари Амир Темур ва темурийлар даврида ҳам қимматбаҳо суюқликлар, дорилар шиша ва сопол буюмларда сақланар эди. Чунки шиша, сопол идишларда суюқликлар, доривор моддалар узоқ муддат бузилмасдан сақланади.

Эрамизнинг мингинчи йилларига келиб Урта Осиёда буюк қомусий илмлар соҳиблари етишиб чиқдики, (Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний ва бошқалар) улар атроф-муҳитни ифлосланишини инсон умрига ниҳоятда зарар келтиришини тушунтирдилар. Абу Али ибн Сино айтадики: «Чанг ва тутун бўлмаса инсон минг йил яшар эди».

Амир Темур шаҳарларни обод ва кўркам ҳамда чиройли бўлишини, қишлоқларга каналлар қазиб, сув чиқаришни чўлу-биёбонларни ўзлаштириб, боғу-бўстонларга айлантиришни ўзига мақсад қилиб қўйган. У атроф-муҳитни ифлосланишига мутлақо йўл қўймаган. Бобомиз қурдирган боғлар, ариқлар, наҳрлар ва саройлар ҳақида Шарофиддин Али Яздийнинг «Зафарнома» китобида кўп маълумотлар бор. «Ўз қуввати билан (табиатни) гуллатиб яшнатувчи меъмор кўкатлар ва майсазорлар шаҳрини обод қилишга киришган, атиргул буталаридан қасрлар яратиб, лаългун шохчалари учини баланд кўтарган ва уларни феруза ранглар билан безаган... Гулларидан мушку анбар бўйи таралувчи, сувидан гулоб таъми келувчи Кешнинг хушҳаво ва ром этувчи заминида шодлик нашъасини суриб, ором Аллоҳ азми билан бу ерда салтанат тахтини ўрнаттирди. Сўнг Шаҳрисабз қўрғонини қуриш учун фармон берди. Шаҳар ичида номи шарафи «Оқ сарой» деб аталган қаср қуришга ҳам фармон бўлди. Оқ сарой қасри биттандан кейин ҳатто кекса муҳандислар ҳам ер юзида бундай гўзал муҳташам бинони кўрмаганлар».

Амир Темур Самарқанднинг шимолий тарафида «Боғи Шамол» ва «Боғи нав» сайргоҳларини барпо этди. Набираси Бека Султон номига атаб дилни ром қилувчи баланд қаср қурдирди. 13[illegible] йили Амир Темур Конигил у[illegible]ғининг чеккасида орасталиги ва тароватида билан Эрам боғидан кўра кўпроқ кўнгил олувчи, жаннат бўстонидан зиёдроқ, дилни шод этувчи бир боғ яратиш ҳақида фармон берди. Боғ ниҳоятда дилкушо ва гўзал тарзда барпо этилгач, беавол иқбол тили унинг исми жисмига монанд бўлсин учун «Боғи Дилкушо» деб атади. Боғнинг ўртасига учта баланд тоқли, қуббаси эса кўкка бўй чўзган бир қаср қурдирди.

Боғи Дилкушо Конигилни гўзал манзарасини яна ҳам очиб, яшнатиб юборди. Соҳибқирон Аҳмад Яссавийнинг қабрини зиёрат қилиш мақсадида Ясси карясига йўл олди. Ул табаррук мозорда имората қуриш ҳақида фармон берди. Қурилиш бир йилда тугади. Қабр устига Табриздан келтирилган мармар тош қўйдирди.

1398 йили Амир Темур Кеш томонга кетадиган йўлдаги бир тоғда боғ ва қаср барпо этишни буюрди. Қаср қурилиб биттач, унга «Тахти қарочи» деб ном берди.

Самарқанднинг Жануб томонида «Боғи биҳишт» саройи бор. Шарафиддин али Яздийнинг ёзишича, бу сарой хандақ билан ихота қилинган сунъий тепа устига Табризнинг соф оқ мармаридан бино этилган. Бир нечта кўприклар шу боққа уланган, бир тарафда ҳайвонот боғчаси ҳам бор.

«Боғи чинорон» эса шаҳарнинг жануб томонида жойлашган. Бу боғ ичида, сунъий тепада салб шаклидаги қаср қад кўтарган. Унинг ташқарисида Шом наққошларининг моҳирона ижоди билан, ичкариси эса гўзал сурат ва лавҳалар билан безатилиб, қимматбаҳо буюмларга тўлдирилган.

Амир Темур ва темурийлар даврида гўзал боғлар, масжиду мадрасалар яратишга, илм-фанга, мамлакатни ҳар томонлама ривожлантириш ишларига ҳам катта эътибор берилган. Саноатни ривожлантириш учун Амир Темурнинг амри билан Дамашқнинг энг моҳир тўқувчилари, Халабнинг машҳур пахта йигирувчи, Анқаранинг мовут тўқувчи корхоналари, Туркия, Гуржистон, Эрон заргарлари ёрдамга келишган. Шунинг учун ҳам Осиёда Самарқанд шаҳри энг бой, гўзал бозорларида етти иқлим моллари билан савдо қиладиган миллат одамларини учратиш мумкин бўлган. Ҳиндистондан атторлик ва буёқ, Хитойдан ипак газламалар, чинни косалар, қадаҳлар, қимматбаҳо ақиқ тошлар, Шимолдан ноёб пустинлар Самарқанд бозорига келтирилар, уларнинг баъзи бир қисмини савдогарлар Хоразм, Астробод, Нижний Новгород, Москва ва бошқа шаҳарларга юборишар эди.

Иккинчи йўл карвонлари эса Ҳирот, Казвин, Табриз, Трабзун орқали генуяликларнинг, венецияликларнинг савдо кемалари орқали Оврўпа мамлакатларига кетар эди. Шуни ҳам айтиш жоизки, Амир Темур даврида Самарқандда, Кешда, Бухорода саноат молларини ишлаб чиқариш кескин ривожланган. Шунинг учун ҳам Самарқандга ташқаридан саноат моллари келтириш билан бир қаторда, ўзида ишлаб чиқадиган молларни ҳам бошқа мамлакатларга сотишга чиқарилар эди. Амир Темур замонида узоқ ўлкаларга мол олиб кетаётган, мол олиб келаётган савдогарларнинг ҳаёти йўлларда, шаҳарларда қаттиқ муҳофаза қилинар эди. Айниқса, «Буюк ипак йўли»ни Амир Темур мамлакатидан ўтадиган қисмларида савдогарларга хизмат қиладиган жойлар, меҳмонхоналар, сув олиш учун сардобалар қурилган бўлиб, тадбиркорлар учун барча шарт-шароит яратилган эди.

Шарафиддин Али Яздий ўзининг Амир Темурга бағишланган «Зафарнома» асарида шундай ёзади: «Соҳибқирон Амир Темур Ҳиндистонни ишғол қилиб қайтгач, 1399 йилнинг 10 май ойида Жомеъ масжид қуришни бошлади. Бу масжид қурилишига фатҳ этилган мамлакатларнинг энг донгдор усталари жалб этилди. Соҳибқирон Амир Темур бу масжид қурилишини охирига етказиш учун тез-тез келиб турди. Кўп вақтларини Онҳазрат масжид яқинидаги Хоним мадрасасида ва Туман оға хонақасида ўтказарди».

Соҳибқирон айрим дин ҳомийларининг Термиз шаҳрининг тикланиши мумкин эмас, «бу шаҳар Чингизхоннинг ғазабига учраган» деган сўзларига қарамасдан Ал Ҳоким Термизий мақбарасини қуриш ва таъмирлашга, Термиз шаҳрини тиклашга киришди. Бобомизнинг бу ниятини кейинчалик набиралари (Халил Султон Термизни, Улуғбек эса ҳозирги Ал Ҳоким Термизий мақбарасини қуришни) давом эттирди. Амир Темур 1401 йилда Туркия султони Елдирим Боязидни Ангурия деган жойда енгиб, Ангор қалъасини забт этди. Ана шу ғалабанинг шарафига Мовароуннаҳрда Ангор номи янги қурилган жойларга, янги қазилган наҳрларга берилди. Ҳозирги Ангор туманининг номи ана шу ғалаба шарафига қўйилган бўлса ажаб эмас. Қашқадарё вилоятида эски Ангор канали номи билан аталадиган наҳр мажуд. Эҳтимол бу канал ҳам соҳибқирон бобомизнинг ўша ғалабаси шарофати билан яратилгандир.

Ўша замоннинг тарихчи ва географ олими Ҳофизу Абрунинг гувоҳлик беришича, Амир Темур Хуросондаги (ҳозирги Афғонистон ва Туркистон оралиғидаги дарё) Мурғоб дарёси водийсида ободончилик ва деҳқончиликни хароб аҳволга тушиб қолганини кўриб дарёдан 20 та канал қазиб чиқаришни буюрди. Шу тариқа деб ёзади Ҳофизу Абру, водийда бунёдкорлик ва деҳқончилик соҳаларига асос солди. Янги боғлар, кўкка бўй чўзган қасрлар, савдо дўконлари, масжиду мадрасалар, янги ариқлар буюк бобомизнинг атроф-муҳитни тозалигига, шаҳарлар экологиясига катта эътибор берганлигидан далолатдир.

Соҳибқирон Амир Темур авлодлари унинг ўгитларига амал қилиб ўз даврида табиат ва инсон экологиясини юқори поғонага кўтарди. Бобомиз табиатни, инсонни соғломлаштириш, чўлу биёбонларни ободонлаштириш, деҳқончиликни ривожлантириш борасида жуда кўп ҳикматларни бизга мерос қилиб қолдирган. Ҳар бир шаҳарда масжидлар, мадрасалар, хонақоҳлар қуришни, мусофир йўловчилар учун йўл устида работлар бино қилишни, дарёлар устига кўприклар солишни буюрди. «Қайси мамлакатни забт этган ёки кўшиб олган бўлсам ўша ернинг обрў-эътиборлик кишиларини азиз тутдим... Ўша вилоятнинг улуғларини оға-инилардек, ёшлари ва болаларини бўлса ўз фарзандимдек кўрдим», — дейди у.

Амир Темур ўгитлари одамларни ҳамиша инсофга, адолатга чорлайди: «Кимки бирор саҳрони обод қилса, ёки кариз қурса ё бирон боғ кўкартирса, ёҳуд бирон хароба бўлиб ётган ерни обод қилса, биринчи йили ундан ҳеч нарса олмасинлар, учинчи йили эса (олиқ-солиқ) қонун-қоидага мувофиқ хирож йиғилсин. Хароб бўлиб ётган ерлар эгасиз бўлса, холиса тарафидан обод қилинсин. Агар эгаси бўлсаю, обод қилишга қурби етмаса, унга турли асбоблар ва керакли нарсалар (уруғ ва ишлов бериш воситалари) берсинлар, токи ўз ерини обод қилиб олсин.

Катта-кичик ҳар бир шаҳарда, ҳар бир қишлоқда касаллар учун шифохона қурсинлар».

Соҳибқирон Амир Темур ўз ўгитларига амал қилиб Самарқанд ва бошқа шаҳарларда шифохона қурдириб, табиблар тайин этди ва маош белгилади.

Қашқадарё вилоятида Танқос дарёсидан Дарҳон момони илтимосига кўра (Амир Темур бир камбағал Дарҳон момоникида йўл устида тўхтаган) ариқ қаздириб сув чиқариб берган.

1380 йили Ғарбий Эронда Байлоқандни (Чингизхон вайрон қилган) қайтадан тиклаган. Ўша йили Барлос наҳрини ҳам қаздирган.

Қорабоғда (Озарбайжонда) қуриб қолган 42 километрлик канални қайтадан қаздириб сув ўтказган. Бундан ташқари Муғон шаҳрини ободонлаштирган.

Венецияликлар билан 200 кема қуриб беришга аҳдлашган. Соҳибқирон Амир Темур Қуҳак-Зарафшон дарёсига, Амударё ва Сирдарёга ҳам кўприклар қурдирган. Шунингдек, Сирдарёдан Оҳангаронга канал қаздириб сув чиқарган. Оҳангарон шаҳрини барпо этган. У ерда деҳқончилик ишларини ривожлантирган.

Амир Темур яратган боғлар афсонавий ажойиботларни эслатадиган бир гўзал табиат масгани бўлган. Соҳибқирон нафақат инсонларга, ўсимликларга, шу билан бирга ҳайвонот дунёсига ҳам ўта меҳрибон бўлган. Она табиатни эъзозлаб ардоқлаган.

Испания элчиси Клавихонинг ёзишича, Амир Темур даврида Самарқанд шаҳри атрофи баланд-баланд дарахтлар билан ўралган ўрмонга ўхшаган. Амир Темур даврида Самарқанд, умуман Мовароуннаҳр шунчалик обод бўлганки, бозорларида озиқ-овқатга ишлатиладиган маҳсулотлар ниҳоятда арзон турган. «Ҳатто қўйининг думбасининг оғирлиги 20 фунт келар эди» деб ёзади Херман Вамбери. Дарвоқе, Улуғ бобомиз тенги йўқ озод ва обод салтанатга ҳукмронлик қилган.

Норали НОРБОЕВ,
ТошДУ профессори.

Когон тумани ҳокимлиги маданият бўлими қошидаги «Гўзал» халқ ашула ва рақс дастаси қатнашчилари ҳам «Ўзбекистон — Ватаним маним» кўрик-танловида фаол иштирок этмоқда.

СУРАТДА: дастанинг етакчи хонандаларидан бири Ҳамид Ғафуров куйламоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

Шу кунларда серқуёш республикамизда улуғ бобокалонимиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Фарғона шаҳридаги генерал Скоблев кўчаси эндиликда соҳибқирон номи билан аталмоқда. Вилоят шаҳар ва қишлоқларидаги бир қанча мактабларга Амир Темур номи берилди.

ТЎЙГА ТЎЁНА

Бобокалонимиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига Самарқанддаги ўзбек-америка «Суғдбизнес» қўшма корхонаси буюк Соҳибқирон тасвири туширилган ранг-баранг тақвимлар, альбомлар, шунингдек, ҳар хил совға буюмлар ишлаб чиқармоқда.

ТАРИХИЙ ОБИДАЛАР ТИКЛАНМОҚДА

Хива шаҳрининг 2500 йиллигини муносиб нишонлаш мақсадида айни кунларда кўҳна қалъа деворларини таъмирлаш ишлари жадал олиб борилмоқда. Ичон қалъа 2200 метр узунликда девор билан ўралган. У вақт ўтиши билан путурдан кетган эди.

Эндиликда шаҳар девори ҳамда тарихий обидалар таъмирланмоқда.

ВАТАН МАДҲИ

Республикамизнинг 5 йиллигига бағишланган «Ўзбекистон — Ватаним маним» қўшиқлар кўрик-танлови Жиззах вилояти туманларида қизғин ўтказилмоқда. Шундай тадбирлардан бири Арнасой туман ҳокимлигининг мажлислар залида бўлиб ўтди. Танловда 20 дан ортиқ жамоа хўжаликлари, бир қатор муассаса ва ташкилотлардан келган қўшиқчилар фаол иштирок этишди. Унда қўшиқчиликнинг барча жанрлари бўйича қўшиқлар ижро этилди. Айниқса, хор, катта ашула, термалар, лапарлар ўзига хослиги билан ажралиб турди. Кўрик-танлов қатнашчиларининг сони 400 нафардан ортди. Қувондиқ Танқиев, Суннат Ашуров, Нилуфар Хўжақулова, Гулой Қаршиева, Баҳром Аҳмедовлар ижро этган «Она Туркистон», «Туркистон бир ватанки», «Ҳур Ўзбекистон», «Ўзбекистон — келажаги буюк давлатсан» каби қўшиқлар ҳакамлар ҳайъати томонидан юқори баҳоланди.

Шунингдек, Пахтакор тумани марказий маданият уйида ҳам бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг кўрик-танлови бўлди. Танловга тумандаги 25 дан зиёд жамоа хўжалиги, ўқув юртлари, маҳаллалар, муассасалардан 40 дан зиёд ҳаваскорлик жамоалари иштирок этишди. Айниқса, туман маданият уйи қошидаги хор жамоаси ижросидаги ватан ва диёр ҳақидаги қўшиқлар юқори баҳоланди.

Гулнора ҚУРБОНОВА.

Табиат ва инсон

ХАЛОСКОР МУШУК

...Бу воқеадан бери кўп вақт ўтса-да ҳали-ҳали кўз олдимдан нари кетмайди. Ёз пайтида ҳовлимизда катта тахтали каловат устига чиқиб ётардик. Мушугимиз эса доим оёқ томонда бўларди. Баъзида ўткир зеҳни билан нималаргадир тикилиб қоларди. Бир куни негадир хафа бўлиб, уйқум қочиб, юлдуз санаб ётгандим. Бир пайт мушугимиз патир-путур қилиб, нима биландир олишиб қолди. Ўрнимдан туриб, бориб кўришга эриниб ётавердим.

Эртасига эрталаб каловат ёнида илоннинг ётганини кўрдим. У ҳолсиз қимирларди. Икки кўзи йўқ, қонга бўялган. Сал нарироқда каловат тагида мушугимиз унга қараб ўтирарди. Кечаси бизни чақмоқчи бўлиб келаётган илонни кўриб, икки кўзини тирноғи билан ўйиб олибди шекилли. Илоннинг каловатга чиқаётгани ёки томдан тушганини билолмадиму лекин у бизга бирор зарар етказиш учун келаётганида, мушук унинг йўлини тўсиб икки кўзидан жудо қилгани аниқ. Орадан 3-4 кунча вақт ўтгач, молхонадаги жўжалар катаги яқинида боши ғажиб ташланган катта илон ўлиб ётарди. Бу ҳам мушукполвоннинг хизмати эди, албатта. Ҳа, тўрт оёқли жониворлар, хусусан, ит ва мушук инсоннинг вафодор дўсти. Одам боласини чақиши, бошқа захмат етказиши мумкин бўлган заҳарли ўрмаловчилар хусусан, илонларнинг ўзлари яшайдиган ҳовлида бўлишига улар асло чидай олмайдилар. Уй соҳиби ҳаётига хатар яқинлашаётганда жонини фидо қилиб бўлса-да балони даф қиладилар.

Исмоил ҚОСИМОВ.

Донолар бисотидан

Бой ва камбағал

Бир донишманднинг қизига икки хонадондан совчилар келишди. У қизини бадавлат хонадонга эмас, камбағалнинг ўғлига узатди. Одамлар ажабланиб, донишманддан бунинг сабабини сўрашди. У шундай жавоб қилди: «Бойнинг арзандаси фаросатсиз, эртами-кеч бор будидан ажраб қолиши турган гап. Камбағал йигит эса ақлли бўлгани учун мол-мулк ва рўшноликка етишишига шубҳа йўқ».

Тасалли

Афлотундан сўрашди: «Бошига кулфат тушган киши қанадй тасалли топиши мумкин?» Афлотун жавоб қилди: «Доно одам тақдирдан қочиб бўлмайди, деб ўзини юпатади. Нодон эса бунақа кўргулик бошқаларнинг ҳам бошига тушган деб тасалли топади».

Маслаҳат

Арасту Искандар Зулқарнайнга шундай таълим берган эди: «Сирингни асло икки одамга айта кўрма. Чунки сир ошкор бўлса, улардан қайси бири сотқинлик қилганини аниқлаш даргумон. Агар иккаласига ҳам жазо берсанг, айбсиз кишининг гуноҳига қоласан. Агар иккаласининг ҳам айбидан кечсанг, айбдор жазосиз қолади».

Доно ва нодон

Арастудан доно ва нодон ўртасидаги фарқни сўрашди. У айтди: «Донишманд одам бошқа донишманднинг фикрига қўшилишади. Нодон эса донишмандни, беақлни ҳам тан олмайди».

Танбеҳ

Искандар Зулқарнайн ўз қўшини ичида пайт пойлаб жанг майдонини ташлаб қочадиган аскар борлигидан хабар топди. Унинг ҳам исми Искандар эканлигини билгач, деди: «Ёки жангтоҳда мардона қилич сур, ёки иккимизни адаштирмасликлари учун исмингни ўзгартир!»

Ҳасадгўй

Арастудан: «Нега ҳасадгўйлар ғамгин ва баджаҳл бўлишади?» деб сўрашди. У деди: «Негаки улар шунчаки ҳасад қилиб қолмасдан, бошқаларнинг яхшиликларини ҳам кўришолмайди.

Бахтиёрлик онлари

Бир донишманд шундай уқтирган экан: «Бахтиёрлик онлари тўрт хил бўлади. Тан роҳати бир неча лаҳзагина давом этади; фарзанд кўрганида, киши ҳафта-ўн кун қувониб юради ва кейинчалик чақалоқ йиғисидан безор бўлиб кетади. Янги келин то тўлғоқ тутгунича ўзини бахтиёр сезади. Фақат мустаҳкам саломатлик кишига бир умр қувонч бағишлайди».

Аҳмоқлик белгиси

Афлотун деган эди: «Аҳмоқни икки феъл-атворидан билиб олса бўлади. Биринчидан, у бефойда нарсалар тўғрисида кўп гапиради, иккинчидан, сўрамаган нарсалар ҳақида фикр билдиради».

Таажжуб

Бир файласуфдан: инсон табиатидаги энг таажжубланарли нарса нима? деб сўрашди. У деди: «Инсон табиатидаги энг ажабланарли хислат шундан иборатки, у мол-мулкидан айрилса, ғам-аламга ботади, лекин умри бефойда ўтиб кетаётганига деярли ачинмайди».

Тошкент шаҳридаги 55-мактаб томонидан 1960 йил 24 июлда Ида Ефимовна Ваксман номига берилган 457906 рақамли ўрта маълумот ҳақидаги йўқолган аттестат бекор қилинади.

«Узагрокимёсервис» давлат ҳиссадорлик уюшмаси жамоаси уюшма раисининг биринчи ўринбосари Ш. С. Муҳаммадалиевга онаси

ҲИКОЯТ аянинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ВИЖДОНДАН КЕЧГАН ЙИҚИЛАР

фельетон

Эл оғзига элак тутиб бўлмайди. Касбида дув-дув гап. Эмишки, тумандаги 13 хўжалик ва ташкилотлар турли фирмалардан 500—1200 минг сўм нархда енгил автомашиналар сотиб олибди. Шов-шув яшин тезлигида ҳамма ёққа тарқалди. Билганлар бунга ишонди, баъзилар иккиланиб қолишди. Шамол бўлмаса дарахтнинг учи қимирламайди. Хизмат машиналари бўлишига қарамасдан машина олиш ва янги машинада юришни қўмсаган хўжалик ва ташкилот раҳбарлари кўрпаларига қараб оёқ узатишса бўларди. Афсуски, айрим хўжалик ва ташкилотларнинг раҳбарлари ташкилотлараро қарзларни ўз вақтида узиш, ишчи ва хизматчилар маошини бериш, яшаш шароитини яхшилаш тўғрисида қайғуриш ўрнига янги машинали бўлишга зўр беришмоқда. Бу тоифа зотлар вужудга келган аҳволни ўнглаш, ишда тартиб ва интизом ўрнатиш, соғлом муҳитни вужудга келтириш, йўл қўйилган камчиликларга барҳам берилишига эришиш ўрнига ўз ҳузур-ҳаловатларини ўйлаяптилар.

Туяни шамол учирса, эчкини осмонда кўр, деганлар. Туман «Кимё» очиқ ҳиссадорлик жамияти раиси Қўзибой Тоштемиров янги машина сотиб олмаса уйқуси келмай қолди. Албатта, орзуга айб йўқ. У 1995 йил 25 октябрда Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов туманидаги масъулияти чекланган «Лаззат» хусусий фирмасидагилар билан ўзаро тил топиб, ўғит учун берилган маблағнинг 1 миллион сўмини енгил автомашина харид қилишга сарфлаб юборди. Буёғи анқиб турган «Жигули» автомашинасига эга бўлган Қўзибой Тоштемиров ҳеч нарса кўрмагандек ғоз юраверади. Янги автомашина орадан ҳеч вақт ўтар-ўтмас турли миш-мишларга сабаб бўлди. Машина можароси бошланди. Ишчи-хизматчиларга маош учун пул топилмай турган шароитда машина олиш учун қаёқдан пул олинди? Ҳозир бир миллион сарфлаб, машина олиш зарурмиди? Бунинг ўрнига идора ишчи -хизматчиларига ватқида маош берса, улар ижтимоий муҳофазага олинса савобку! Аммо раис ишчи-хизматчиларнинг манфаатини эмас, кўпроқ ўз ҳузур-ҳаловатини ўйлади.

Мамадилло Рашидов С. Насафий номли жамоа-ширкат хўжалигига раис этиб сайлангандан сўнг, хўжаликни оёққа турғазиш, қишлоқларни газлаштириш, аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш, далада ишлаган одамларга маош бериш ўрнига янги машина сотиб олиш ҳақида кўпроқ ўйларди. Балки тагида машинаси йўқдир, дейишингиз мумкин. 1992 йилда олинган ГАЗ-31 русумли хизмат машинаси ҳали пўлатдай. Раис янги машинада юрмаса, хўжалик ишлари ўнгланмасмиш.

Мамадилло Рашидов 1995 йил 26 октябрда Қашқадарё вилоят матлубот кооперацияси акционерлик жамиятлари марказий уюшмаси бошқарувига қарашли Муборак районлараро улгуржи савдо базасидан 1050000 сўмлик векселга 31514/10 русумли машинани олди. Анчадан бери маош олишмаган жамоа-ширкат хўжалиги аъзоларининг фиғони фалакда. Нега раис машинаси бўла туриб, янги машина сотиб олишга пул топади-ю, одамларга маош беришга келганда баҳона ахтаради?! Майманоқ, Қатағон, Оқжангал қишлоқлари деҳқонлари иш ҳақларини вақтида олмаганликлари сабабли қийналмоқдалар. Наҳотки, жамоа-ширкат хўжалиги бошқаруви кенгашининг раиси М. Рашидовнинг улар аҳволидан виждони азобланмаса? Балки айрим раҳбарларда виждон йўқдир! Андишали одамларнинг салағаси кетсанг арзийди. Бўлмаса улар иш ҳақимизни топиб бер деб раис машинасига йўл беришармиди?!

Туя ҳаммомни орзу қилган экан. «Майманоқ» жамоа хўжалиги раиси Ғулом Ҳусенов янги машина сотиб олса ота гўри— қозихонами? У хизмат машинасидан фойдаланса осмон ўпирилиб ерга тушмас. Уйчининг уйи биттунча таваккалчининг иши битибди. У Қашқадарё вилоят матлубот кооперацияси акционерлик жамиятлари марказий уюшмаси бошқарувига қарашли Муборак туманлараро улгуржи савдо базасидан 820.000 сўмга енгил машина олди. Раис янги машинада савлат тўкиб юрибди. Боғдорчилик, узумчилик жамоа хўжалиги ўзининг ширин-шакар мевасию минг дардга даво бодоми билан донг таратган. Шундай бўлгач, раис улоқдан ортда қолсинми?!

Бозор талаби қатъий. У хўжалик ва ташкилот раҳбарлари олдига ҳалол меҳнат қилишни, одамларимизни ишлашга, чора-тадбирлар кўришга ўргатмоқда. Маблағларни ўз жойига сарфлаш, ишчи-хизматчиларни ўз вақтида маош билан таъминлаш туман молия бўлими мудири Чўли Жўраевнинг назоратида. Шунга қарамай, баъзан бюджет маблағларидан ғайриқонуний мақсадларда фойдаланишга йўл қўйилаяпти. Ўқитувчилар ўтган йил ноябрь, декабрь ойи маошларини олишмаган. Жорий йилнинг январь, февраль ойлари ҳақида гапирмасак ҳам бўлади. Туман халқ таълими бўлимига бюджетнинг иқтисод қилинган маблағлари ҳисобидан 850 минг сўм пул ўтказилган. Бу маблағ эвазига туман халқ таълими бўлимининг мудири Раҳмон Муртазоев «ВАЗ — 21061» русумли «Жигули» енгил автомашинаси сотиб олди. Бой амр қилса, бойвучча ҳамир қилади, деб шунга айтар эканлар-да!

Буниси ҳолва. Ўтган хўжалик йилида пахта йиғим-теримига сафарбар этилган мактаб ўқувчиларининг иш ҳақларидан бир қисми ҳанузгача хўжаликлар ихтиёрида турибди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорида пахта йиғим-теримида қатнашган теримчилар, ҳашарчилар билан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиб бориш кўрсатилган эди. Лекин йиғим-теримда қатнашган юзлаб ўқувчилар иш ҳақини кимдан ва қачон олишади? Бу тўғрида аввало туман халқ таълими бўлими мудири Раҳмон Муртазоев ўйлаб кўриши даркор.

Хизмат машиналари бўла туриб янгисини сотиб олишга «азму қарор» қилган хўжалик ва ташкилот раҳбарлари анойи эмаслар. Улар бу ишга қўл уришдан олдин фойдаланиб юрган хизмат машиналарини мутахассисларга, бош ҳосилот, муҳандисларга бириктишди. Устамонлик бундан ортиқ бўлиши мумкин эмас! Касби пахта тозалаш заводи ўтган йили бирданига иккита автомашина сотиб олди. УВАЗ - 31514 русумли машина учун Қашқадарё вилоят матлубот кооперацияси акционерлик жамиятлари марказий уюшмаси бошқарувига қарашли туманлараро улгуржи савдо базасига 878000 сўм пул ўтказиб, машина олган бўлса, Андижон туманига 800000 сўм вексел берган ва машина харид қилган. Бир эмас, бирданига иккита енгил машина олган завод маъмурияти машиналардан бирини Қашқадарё пахта саноат сотиш акционерлик бирлашмасига бериб юборди.

«Пахтакор» жамоа-ширкат хўжалиги иқтисодий жиҳатдан бақувват. Бозор иқтисодиёти қийинчиликларини бартараф этиш бўйича муҳим тадбирлар амалга оширилаяпти. Саноатни қишлоққа олиб кириш, истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришдек хайрли ва савоб ишларга қўл урилаяпти. Пахта ва бошқа деҳқончилик экинларидан барқарор мўл ҳосил олиб келинаяпти. Олинган ҳосил эвазига хўжалик яхшигина даромад кўраяпти. Албатта, буларни табриклаш лозим. Бироқ хўжалик раҳбари хизмат вазифасидан фойдаланиб машина сотиб олди. Лекин жамоа-ширкат хўжалиги аъзолари бир неча ойдан буён маошларини олганлари йўқ. Машинага сарфланган маблағ ўрнига одамларга ойлик бериш чоралари кўрилганда нур устига аъло нур бўларди. Жамоа аъзолари ризқини қийиб, қўша-қўша енгил машина сотиб олаётган бундай раҳбарларнинг хатти-ҳаракатига лойиқ баҳони эл-юрт беради, деган фикрдамиз.

Абдуалим СОДИҚОВ,
Касби туман прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси.
Жўра ЮСУПОВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эрқул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИС: «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ

ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г—063, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.00

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 4 6.